

ACTUALITATE

MUZEEL PRIN OCHII COPIILOR

„Muzele prin ochii copiilor” este un proiect derulat pe o perioadă de patru săptămâni în care câteva mii de elevi din județul Galați au vizitat gratuit muzeele din subordinea Consiliului Județean Galați: Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” - secția Lapidarium, Complexul Muzeal de Științele Naturii „Râșvan Angheluță”, Muzeul de Artă Vizuală, Muzeul Satului „Petru Caraman” și Muzeul Zonei Pescărești.

„Misiunea noastră de astăzi este pentru voi o oportunitate deosebită de vă cunoaște, de a învăța lucruri noi și de a vă face prieteni. Accesul la cunoștințe vă deschide o lume nouă. Acest proiect este o alternativă fericită pentru voi, o modalitate de a descoperi lumea cu ajutorul exponatelor din muzeele noastre. O călătorie distractivă către cunoaștere, care vă va ajuta să fiți mai buni, să cunoașteți mai mult și, astfel, să puteți deveni tot ceea ce vă doriți. “ - Costel Fotea, Președintele Consiliului Județean Galați

MUZEELE PRIN OCHII COPIILOR

Fanfara Valurile Dunării 20 de ani de activitate

Fanfara Valurile Dunării, singura fanfară profesionistă din regiunea Moldovei care este susținută de Consiliul Județean, una dintre cele mai vechi fanfare ale Galaților, a fost înființată în anul 2002 ca să ducă mai departe tradiția primei fanfare militare în cadrul Regimentului de Marină 11 Siret și reunește instrumentiști de specialitate care participă la activități ceremoniale, la festivaluri naționale și internaționale, susține concerte de muzică de promenadă și divertisment și are un repertoriu bogat din creația universală.

Începând cu anul 2005, Consiliul Județean Galați face posibilă organizarea Festivalului Internațional de Fanfare Iosif Ivanovici, (ajuns la ediția a XVI-a), promovând formații muzicale de înaltă ținută artistică, aducând astfel un omagiu compozitorului Iosif Ivanovici.

Fanfara Valurile Dunării a sărbătorit 20 de ani de existență într-un spectacol extraordinar în ziua de 27 mai 2022 în Grădina de vară a Teatrului Muzical Nae Leonard.

Dan Basarab Nanu, manager Muzeul de Artă Galați
Vali Viorel Sandu, manager Centrul Cultural Dunărea de Jos

Corina Dobre, manager Biblioteca V.A. Urechia

„Eu sunt un bulgăre de sare brută scos la lumină, catifelat, pur și trebuincios pe interior”

Alina Simona DRAGOMIR

Interviu cu poeta Alina Marieta Ion

Poetica Alinei Marieta Ion pentru un ochi neînțestrat, se urcă cu picioarele deasupra capului și cu norii sub tălpi. Dacă te avânți de-a lungul pereților

stâncoși în care-și prinde părți din interioarele intime și proprii, ai impresia că ești învăluit de cazărmi verticale fără ferestre.

Într-o țară în care poezia nu se află în topul preferințelor cititorului, un animal pe cale de dispariție și acesta, iar numele poezilor nu se găsește întins doar pe asfalt, „pânda plantelor” nu-ți poate acoperi genunchii, dacă nu cobori s-atingi pământul poeziei care respiră încă: *Lăsați pământul / să crească în mine / și din Dunăre să-mi fie hrănită / iarași puterea. / Lasă-ți toți munții Măcinului / să mă vadă / printre vânt și marea de apă / când, / de la salteaua din piatră, / o să mi se facă somn. / Dar voi mai stați / nu m-așteptați / să vin prea curând...*

„Un singur cuvânt / Ivit din cel mai obișnuit loc / Poate să te lovească mortal / Direct în plex” (Iată cuvântul - **Mărgele de nisip**).» Aceste versuri

definesc cel mai eficient întreaga lirică a Alinei Marietei Ion. O poezie săracă în metafore, dar bogată în secvențe existențiale profunde. Realitatea se divide în strofele ei ca într-o cameră a oglinzilor, uneori grotesc, alteori brutal, crud, relevându-i cititorului adevăruri neremarcate până atunci. Asta face ca poezia Alinei Marieta Ion să transmită un mesaj original, nostalgic și trist totodată, contribuind pozitiv la concertul liricii feminine contemporane.”

Dan Simionescu - Paris 2016, Revista „Helis”, Slobozia, ANUL XIV, nr. 11-12 / 163-164

“Pentru Alina Marieta Ion, poezia devine o modalitate de eliberare a eului lăuntric și de expansiune graduală a imaginației către miracolul suprem al existenței Universului: «Nu mai fac nimic, / doar mă mut / dintr-un vis în altul / până când am să ajung / să-i zic lui Dumnezeu / Tot.» {Practica incertitudinii}. Alternanța, coincidența sau stratificarea planurilor generează tabloul impresionant al vizionarismului poetei, care antrenează imaginile grandioase ale spectacolului cosmic, creând inedite paralelisme cu temeritatea aspirațiilor personale: «Este frumoasă lumina / cum vine de sus / peste brațe întoarse de la tine, pe față./ Așa se văd stâncile / înzăpezite până-n gât / și bubuie-n cap furtunile izvorâte din nori răzvrățiți.» (Aer topit). Versurile albe, dispuse sugestiv în trepte descendente, susțin vizual ideea descompunerii și alunecării în neființă.» (**Virginia Chiriac**, Revista „Porto Franco”, nr. 250, Galați, 2017).

Alina Marieta Ion (n. 5 iulie 1975, Brăila) este de profesie economist. A publicat în diverse reviste literare: Sintagme literare (Dudeștii Noi), Romania Literară, Antares (Galați), Dunărea de Jos (Galați), Cenaclul de la Păltiniș (Sibiu), Nomen Artis, 13 Plus (Bacău), Caiete Silvane (Zalău), Confluente literare, Helis (Slobozia), Arca (Arad), eCreator (Baia Mare), Banchetul (Petroșani) ș.a.

Premii:

Locul I la Concursul de Creație Literară „Lucian Blaga” (în cadrul Festivalului Internațional „Lucian Blaga”, ediția a XXXIV-a, Sebeș, 2014).

Premiu pentru volumul de debut “Cu fața la stradă” în cadrul Concursului „Poezia - Oglindă a Sufletului” (organizat de Primăria comunei Dudeștii Noi, prin Programul ProCultura Dudeștii Noi, Timișoara, 2016).

Premiu pentru „Cartea de poezie a anului” pentru volumul ”Mărgelile de nisip” (în cadrul Festivalului Național de Poezie „Grigore Hagiu”, Galați, 2016).

Premiul pentru poezie pe anul 2018 al Uniunii Scriitorilor - Filiala Sud-Est Galați, 2019).

Prezențe în antologii:

Caietele Blaga (editate în cadrul Festivalului Internațional „Lucian Blaga”, ediția a XXXIV-a, editura Altip, 2015).

Sintagme literare (editura Eurostampa, Timișoara, 2015, 2017, 2018).

Volume publicate:

Cu fața la stradă (poezie, volum de debut, editura Grinta, Cluj, 2015). Mărgelile de nisip (poezie, editura Eurostampa, Timișoara, 2016).

De aici, direct în Paradis (poezie, editura Brumar, Timișoara, 2018).

Aceasta stare ne face să găsim în alte ființe sau în natură un gen de puritate, o frumusețe de fond și expresie. Cum învățăm de-a lungul sau de-a latul vieții noastre să ne raportăm la mersul lumii, așa vom vedea desăvârșirea, serenitatea, mizeria, nedreptatea sau alienarea acestei existente. Așa ne îndrăgostim, așa iubim sau urâm. În modul nostru personal și unic vom alchimiza toate stările. Orânduirea lucrurilor din jurul nostru are legătură întotdeauna cu noi, cei care le însușim.

A-S.D: Poezie reazem sau poezie evadare? Ce nuanță a poeziei v-ajută să vă țineți firea?

A.M.I: Poezia este reazem în viața asta, pentru

mine. Autenticitatea a ceea ce trăiesc se regăsește în ceea ce scriu. Ce rost are să evaderez din ceva ce nu sunt?!

A-S.D: Metafora polivalentă: cea care te îmbrânțește violent în realitate și cea care te orientează în afara ei. Este metafora un mijloc de apărare? Există poezia capabilă să-ți zdruncine echilibrul interior?

Alina-Simona Dragomir: Pornind de la zicala „a nu-și mai încăpea în piele”, credeți că poezia are funcțiile ei proprii în organismul uman, să zicem ca un al patrulea strat al pielii după hipoderm, sau zace liberă în jurul nostru, unde poate fi zărită pe lucrurile din preajmă?

Alina Marieta Ion: Poezia este doar în oameni și vine din conștiința cu care suntem înzestrați.

A.M.I: În aceste zile ne explicăm acțiunile prin alte acțiuni pentru a ne convinge pe noi că facem bine. Așa folosim și metafora. Împopoțonăm esența acolo unde ea există de foarte mult timp doar pentru că nu ne mai place. Ne-am plictisit de firesc. A ajuns să ne obosească simplitatea sau imperfecțiunea lucrurilor trecătoare. Poezia nu zdruncină. Dacă nu ne mișcă într-un mod creator, ea nu există.

A-S.D: Sunt poeți care scriu cu seva copacilor, și poeți care scriu cu rumegușul propriul trup. Cu ce e scrisă poezia dumneavoastră?

A.M.I: Îmi doresc să scriu cu seva copacilor, a vieții și a morții, a mântuirii. De ars ardem oricum. Ne pârjolește invidia, neputința, irosirea, atârnarea. Eu aș vrea să mă transform.

A-S.D: Sunt multe voci care condamnă poezia zilelor noastre. Niște nonsensuri adunate pe o bucată de hârtie, spun ei. Se poate disocia poezia de felul în care vorbim sau scriem în afara ei?

A.M.I: Suntem suma vremurilor și poate cel mult, o sămânță pentru un viitor. Însă este foarte probabil ca nonsensurile astea adunate pe hârtie să aibă valoare pentru cel trist, cel îndrăgostit, cel neînțeles sau nevăzut. Poezia este parte a evoluției noastre, ne dă voie să trăim intens și complet.

A-S.D: Dacă toți poeții ar vorbi așa cum ar scrie, credeți că noțiunea de „comunicare” mai poate fi plasată într-o generalitate? Poate fi categorisită, redusă la simple concepte? Ar mai fi aceștia înțeleși de vocile care condamnă?

A.M.I: A condamna fără a înțelege înseamnă că noi, oamenii, nu am reușit să învățăm nimic din înțelepciunea animalelor. Firea lor atât de diferită, conviețuirea în vremuri grele, găsirea de soluții „la vedere” ar trebui să ne facă să înțelegem că există o comunicare tacită, o îngăduință a ființării. Ai senzația că își dau voie să moară dar să și trăiască. Ca poet e necesar să-ți depășești propria incompletitudine.

A-S.D: Poate fi asociat scrisul cu setea?

A.M.I: Nu cred că scrisul se poate asocia cu o stare de sete. Uscăciunea sau lipsa sunt în esență stări primare și rareori ajung să ne trezească cu adevărat. Scrisul ține de un gen de rafinament, de o nevoie de exteriorizare și perfecționare a Eu-lui. Setea te leagă de viață dar când scrii, mori și renaști de mii de ori.

Simona TRIFU

Clavecina fără efect

Fă-mi o cortină din palmele tale
și înfășoară-mă într-o falie de ceață densă.
Protejează-mă de oceanul translucid al propriilor
gânduri,
în ancoraje sângerii, în peștera umedă.
Mi-ai promis că-mi aduci cheia filigranată,
să nu mă transform într-o vulpe
pierdută dintr-un Esenin plictisit să renască în noi.
Plutește-mă în haos,
fără palme, fără cuvinte, fără ruminații, fără afect...
Orice, oricum, oriunde, dar fără tăgadă să fie...
Catharsis de evadare, asumare,
puternică voce de ape crescânde într-un involburare.
Dezirabilă ploaie, desuet clavecin,
aceeași epopee ieftină, rocă măcinată de timpul
uzurpator.
Un mortifer învăluit în etern feminin,
ca maternalitate târzie conținătoare,
ca ultimă urgență pulsională, ce strigă în triluri.
Un vis dislocat dintr-un univers răzvrătit.
Un experiment ca adulter, afront la existența mămă,
la fosta mea vrăjitoare, ce mi te-a ursit.

Peste zări,
peste mari și țări,
peste surcele,
prinse în iele,
defăimate și rele,
plutind efemere...

Șarmul meu cazon

Să stăm în ziua noastră cu tristeți ce trebuie trăite.
Cursuri despre impolitețuri sfidătoare
și măști unicolore în tonuri de leit-motiv,
ce tânguie uleiuri prelinse din tablouri.
Primăveri în care ucenici timizi
jinduiesc la o naivitate iconografică.
O catastrofă nefondată, dovezi strecurate insidios,
întreșute deznădejdi între castani.
Aleile converg spre zenitul pe care mi-1 potrivești

în cătarea pustii rebele,
ce se tot răzvrătește a insurecție pe tablă noastră
de șah.
O tribună publică pentru șarmul meu cazon,
un muribund arpeggio se zbate sub gene.
„Primum non nocere”, Domnul Meu!

Cutii pentru păsări

Despre nori care pleacă printre copaci am vorbit
aseară,
când din pipa ta îmi dăruiai neistovit cercuri de fum.
Îmi duci mâna la frunte să mă aperi de gânduri.
De ce alegi să stai pe aceeași strapontină uzată,
la propriul tău spectacol?
Poate pentru că este prea mult verde în cactuși.
Poate pentru că este prea mult galben
în frunzele care mă-nfășoară.
Poate pentru că s-au terminat cutiile
în care îmi pun păsările.
Mereu îmi furi câte un ciob de idee nedeslușită!
Nu mai am alb pentru viitoarele zăpezi.
Pune vitralii multicolore,
care să-mi împrăștie petele de NOI!
Ce cuvinte îmi aduc cocorii,
în spațiul dintre ochii mei și sprâncenele bogate în
amintiri?
Totul e falnic în piramida cu așteptări.
Totul e mult peste cât se poate.
M-ai uitat într-un Cezanne prăfuit,
ce atinge-o pianină surdă la durere.
Lasă-mă să te duc pe drumul ce vine din tine....

Barca mea subiectivă

O viziune panoramică
și barcă mea subiectivă surescitată-ntre valuri.
Elixirul prelins într-un sanctuar,
în care domnește tăcerea ta.
Explozii de context.
Rime, acorduri, fragilitate acustică,
brațe încărcate de măști, frunze de arțar tremurând.
Mi-ai fost talisman,
dar tot piatră rece și impersonală rămâi.
Transcriptul în cuvinte

POEZIE

echivalează cu prăbușirea sub scenă.
Letopisețe frânte în vânt.
Groaza papirusului alb.
Doar rațiune și cugetare.
Din piesa noastră lipsește fabulatoriul
și limbile ceasului au amuțit la cinci fără cinci,
În **cheia Fa** sunetele țipă după tine.
Nimic nu este prea mult în integrală lui Riemann.
Argumente, valide argumente, eterne ca marea.
Petice sculptate în columnă, tunuri dezamorsate,
șăgalnice cravate de cutezători.
Am fost cercetași la școala destinului
și am primit lămpi cu licurici să ne apere.
Am băut apă din fântână
și ne-am scuturat de mantia vrăjitoriei.
Tu, numai tu...
ai uitat că ciutura se înclină...

Lecturi subiective

Violeta Ionescu și viețile ei paralele

Katia NANU

• “Dioclețian între apoteoză și blestem”,
Editura Phoebus, 2022

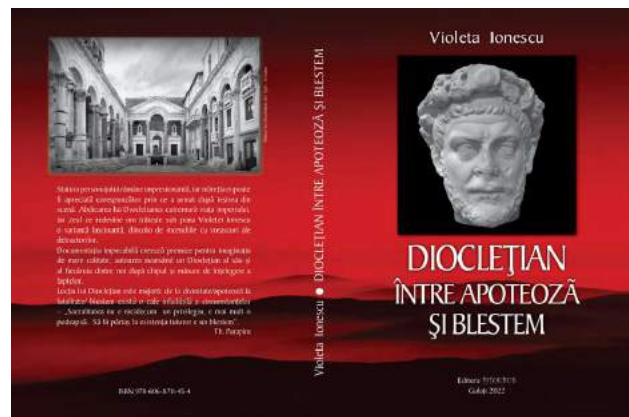
Celor care țin neapărat la etichete li se poate spune că romanul Violetei Ionescu, “Dioclețian între apoteoză și blestem”, Editura Phoebus, Galați 2022, este un roman istoric. O alcătuire de date, fapte și personaje așezate în secolul III, în timpul lui Dioclețian, despre Zeul născut Om și redevenit ființă simțitoare abia după ce face gestul suprem al abdicării. Un personaj marcând o epocă.

Cartea, începută de autoare cu aproape două decenii în urmă, publicată într-o primă formă acum 14 ani (sub titlul “Dioclețian Fiul lui Jupiter”) și apărută anul acesta într-o ediție revăzută și adăugită este o lucrare monumentală. Împletește documentul cu imaginația, creează o lume demult apusă, trăind prin personajele ei uneori mai actual și mai autentic decât ne trăim noi propria realitate...

Nu este ușor să scrii un roman istoric. Să păstrezi și în același timp să depășești sfera literară, să te zbați între istoriografie și ficțiune, să țeși cu imaginația și datele seci o lume vie în care elementele fictive să se înscrie firesc în tabloul celor reale poate părea pentru unii imposibil. Este o muncă sisifică, mai întâi de documentare și apoi de identificare aproape perfectă cu epoca, astfel încât să poți să o stăpânești și să o locuiești ca și cum i-ai aparține.

Ei bine, aici lucrurile nu sunt foarte clare pentru mine. După lectură, sunt aproape convinsă că Violeta Ionescu a trăit la curtea lui Dioclețian, în vremea lui, pe urmele lui. Altfel nu se poate explica. N-ai cum să intri atât de perfect în pielea și atributele unui astfel de personaj, în epoca lui, doar cu o simplă documentare, oricât de riguroasă ar fi aceasta. Și, fără să dezvălui prea mult din carte, care trebuie atent lecturată, pentru că este captivantă ca o mereu iscusită și cuceritoare aventură, vă voi demonstra că autoarea a mai trăit câteva vieți paralele, din care și-a extras seva acestei cărți.

În primul rând copilăria și tinerețea lui Dioclețian sunt plasate în pagină cu toate atributele simplității unei vieți normale. Însă nu lipsește niciun moment elementul simbolic, misterios, profeția, destinul. Care sperie dar și obligă. Pe atunci Diocles, Dioclețian crește învățând și luptând. Cunoaște lumea și o cucerește crescând. Iar lumea este fantastică și plină de conținut. Autoarea își ghidează atent cititorul pe urmele eroului principal, îl “crește” odată cu el, călătorindu-l în lumea largă. O lume colorată, seducătoare, deschisă ochiului lacom și minții ca un burete cu care era înzestrat Dioclețian. Toată această

feerie de culori, obiceiuri, saime și orgolii sunt surprinse de Violeta Ionescu cu un magnific talent al detaliului, cu un spirit de observație aproape fotografic. Cum vă spunem, când ai fost “acolo”, poți povesti ce ai văzut.

Egiptul plin de mistere și bogăție este doar un mic exemplu al artei descrierii atente, cu asupra de amănunte cunoscute în detaliu de povestitor: “...nicio piață din Orient nu este mai bogată în sticlărie ca cea din Alexandria! De toate culorile și nuanțele- cele transparente sunt și cele mai scumpe. Pietre albastre, semiprețioase, cornaline, feldspat verde, “ochiul lui Horus”, bun pentru sănătate, figurine din aur, smulse din pieptarul mumiilor, unele de forma hieroglifelor cu formule magice, altele cu o cruce-nodul sacru al lui Isis, nelipsit de la mâna zeitelor egiptene! Te îmbie cu vase de lut ornate cu motive faraonice, stiluri de fildeș, cerneluri și papirus, oglinzi de muriu, perle de diferite mărimi și culori, roz-sidefii ca Aurora sau verzi-albăstrii ca apele schimbătoare. Te ademenesc cu podoabe, parfumuri, dinți de elefant-sin el fil-cum spun ei, ținuți la umbră, să nu-și piardă culoarea și duritatea. Sidef, abanos, pene de struț, gumă arabică adusă cu cămilele de la Kordofan. Purpura de Tyr, indigo, praf de aur din Kasan, piele de leopard din Dar Fur...”

Iar purpura (originea și prelucrarea ei) își va găsi loc în alt capitol, la momentul și locul potrivit, în Tyrus, însă la fel de minuțios descrise, cu talentul unui observator avizat. Chiar pare că Violeta este jurnalistul trimis într-o misiune de documentare pe urmele lui Dioclețian. Un Dioclețian devenit împărat prin propria sa voință, urmându-și neabătut calea deschisă de profețiile zeilor.

“Toată lumea, indiferent de rang, îngenunchea înaintea împăratului și îi săruta mantia! Ei, și ce-i cu asta? La Roma se sărută picioarele statuilor. Evreii îmbrățișează picioarele, în semn de respect. În Egipt

se sărută picioarele mumiilor, ca de omagiu religios. Când a ajuns și el pe post de “mumie”, a văzut că ...unii au călcâiele la fel de groase ca obrazul.”

O discretă, dar pregnantă undă de umor însoțește pașii povestitorului prin lumea lui Dioclețian. Iar povestitorul ales de Violeta Ionescu, un alter ego al împăratului, este mim, îndeletnicire care îi permite libertăți altfel greu de înțeles în contextul vremurilor. “Acolo, la Curte, aveau de toate, numai de ce râde, nu. Așa credeau ei... Mie, însă, totul mi se părea de râs. Mi-a fost dat să înveslesc o lume închisă între propriile-i ziduri de trufie, dar și să o înfrâng pe a mea, care mă făcea uneori să cred că sunt prea bun. Cele mai inspirate lecții le-am luat de la omul pe care îl surprindeam zâmbind când cel dinaintea lui se bălbaia, tremura de frică sau mințea cu nerușinare, cel care se costuma zilnic pentru o nouă și amplă reprezentare, extrem de atent la detaliile măștilor pe care avea să le poarte, în funcție de împrejurări...”

Acest mim este spectatorul, însoțitorul, povestitorul, și, uneori pare chiar mânuitorul păpușii imperiale ce acoperă cu statura și personalitatea sa o epocă. Poartă același nume, Dioclețian, generic Pylades, și oferă cheia de boltă a intrigii la momentul ales de el. Un mim, primul mim, care ajunge să se confunde cu personajul repetat zilnic și căruia îi scrie, pentru posteritate, povestea. Însă, te întrebi adesea lecturând această “biografie” a lui Dioclețian dacă nu cumva în spatele mimului se ascunde Violeta, iar surpriza finalului este, și din această cauză, uriașă.

O parte importantă a cărții, despărțită în două mari trunchiuri și segmentată de subcapitole aproape jurnalistice alese pentru a intrigă, amuza și a chema cititorul la încă o pagină și apoi la alta, este cea dedicată reformelor pe care Dioclețian le-a adus, de la înălțimea poziției sale, imperiului. Și nu este vorba despre o trecere seacă în revistă a modificărilor administrative rămase în istorie, ci o incursiune în mintea celui care le-a gândit, le-a ales și le-a pus în practică. “Totul, dar absolut totul trebuia refăcut” și-a spus Dioclețian înainte de a se apuca serios de înnoirea Statului. Sistemul politico-administrativ al Dominatului și Tetrarhiei ca mod de conducere (doi auguști și doi cezari) îl singularizează pe Dioclețian în istorie și demonstrează inteligența sa. Iar când se lovește de bariera creștină, fără a avea de fapt ceva cu creștinii, Augustul pierde nu datorită lipsei de înțelegere și orizont ci datorită fanatismului lui Galerius și excesului de zel al executanților. Autoarea îndreaptă oarecum nedreptatea care i s-a făcut lui Dioclețian de către cei care l-au pus la zidul istoriei datorită edictelor sale referitoare la creștini. Practic, Violeta Ionescu menține, pentru posteritate, la cote semnificative adevărata măreție a personajului de care este într-un fel subtil și inefabil îndrăgostită.

Pagini miraculoase sunt cele ale măreției și căderii Palmyrei, cu frumoasa și îndrăzneată Zenobia în prim plan. Ca și luptele, incursiunile în diferite părți ale imperiului, contactul cu popoare diverse și conducătorii lor. Dioclețian ajunge în Pontus Euxinus parcă fotografiind locurile unde astăzi se ridică orașul Constanța.

“Dincolo de port, pe nisipul fin, scheletele de animale marine aruncate pe țarm, câinii care trag din resturi, scoici. Apa amestecată cu alge, verde brună. Delfini se apropie de țarm, cai sălbatici aleargă, de la un capăt al plajei la altul. Scaieții miros dulce a miere, localnicii îi cresc și prin curți, cu tulpinile lor uscate și cu tizic încălzindu-se iarna. Falezele domină plaja. Pe vârful stâncilor se ridică palate a căror temelii sunt bătute de valuri în veșnică disperare.”

Atins de o boală necunoscută, surpat adânc în sine însuși, Dioclețian ajunge să fie bântuit de himere, să realizeze cine îi grăbește de fapt sfârșitul: „Unde trăiește un Brutus, un Caesar trebuie să moară”... Deși succesiunea la tron era asigurată și „Cine e atât de prost să-și suprimă succesorul?”

Dadas, învățătorul lui Dioclețian, apare de-a lungul întregii cărți ca un laitmotiv al bunului simț, al cumpătării și cinstei. Violeta Ionescu i l-a oferit celui născut Om și ajuns, prin puterea sa și voința destinului, Zeu, pe Dadas, un model de viață, de la care a încercat să nu se abată. Îi spune Valeriei, fiica sa ” Când ai venit tu pe lume, asta eram, un om obișnuit”. Nu rămâne așa. Vremurile nu-i dau posibilitatea să își parcurgă drumul dorit până la capăt, chiar dacă abdică și se retrage, cum nu mai făcuse nimeni înaintea sa. ”A trăit 68 de ani și a fost... mai mare decât umbra sa” spune mimul Pylades sintetizând o viață apoteotică aflată mereu sub semnul blestemului de a fi trăită pentru alții. “Sacralitatea nu este un privilegiu”, Dioclețian știe și simte cu fiecare fibră acest lucru, om fiind înainte de toate și redevenind om înaintea plecării definitive. Dar poate fi asumată de către cel ce este înzestrat cu puterea și cumpătarea de a nu se lăsa amețit de înălțimile puterii. Viața lui Dioclețian, reconsiderată prin ochii și nenumăratele lecturi ale autoarei, este captivantă, plină de sens și de pilde cu care cititorii își pot îmbogăți propria viață.

Această pseudocronică a unui timp trecut, cu eroul său aureolat de glorie sau bântuit de tenebrele aducerilor aminte și a regretelor, este admirabil condusă către un final surprinzător și neașteptat de către Violeta Ionescu. Literatura învinge tentația istoriografiei. Cartea se așează lejer în tiparele ei creative, de roman istoric autentic.

Eu totuși revin la obsesia mea inițială, aceea de la prima lectură a cărții și care dăinuie nestingherită și astăzi: când și mai ales cum a reușit Violeta Ionescu să trăiască în secolul III? Sigur a fost Acolo. Altfel nu se explică. Citiți și îmi veți da dreptate!

Carmen Andrei, cele trei „florete” de la ATLEC și Laurent Bayart, toți politicoși în *MIC TRATA DE IMPOLITEȚE ZILNICĂ (IV)*

SMECHERUL DE LA COADĂ

Este un adevărat pirat al cozilor. Nu contează care-i șirul (indian sau nu), el continuă să se fofileze... Fie că e la ghișeu de la poștă, la casa de la supermarket, la urcarea în autobuz sau în tramvai, la cantină sau la măcelărie (sîmbata dimineață!)... Ca un șoferache, vrea întruna să depășească, chiar dacă încalcă linia albă continuă. Ce vreți, are oroare să aștepte! E drept și că e muștrat destul de des, că e acoperit de injurii și i s-a întîmplat chiar să fie îmbrîncit, chiar bruscat. Un glumeț, cînd l-a văzut la treabă, i-a zis că i se va înfunda într-o bună zi! Fără glumă! Oamenii sunt de o impolitețe crasă. Unii bombăne pe la spate, dar nu îndrăznesc să-l ocărăscă... acest escroc îi iubește foarte tare. Este ușor cu acest gen de persoane. Tișnește repede în față. Chiar în ziua nunții lui (nu, soția lui nu a dat înapoi!), la primărie, a găsit el o cale să treacă în fața altor cupluri. Cei doi s-au înfipt primii în fața primarului! Și deci s-au căsătorit înaintea tuturor... Nevasta lui fentează cozile cu obrăznicie...

Meticulos, el a dat chiar și cîteva recomandări cînd și-a făcut testamentul. De exemplu, într-una din ele, a cerut ciocului ca, în ziua înmormîntării lui, să-și depășească concurenții ca să ajungă cît mai repede la cimitir. Un mort nu poate -decent vorbind - să stea la coadă! Odihna veșnică nu așteaptă!

Cu spusele Evangheliilor, cum că „Primii vor fi cei din urmă”, hoțomanul nostru se spală pe cap. Niște tîmpenii toate astea! Primii vor fi cei dîntii. Asta sare în ochi!

FĂRĂ FRÎU LA LIMBĂ I

Acestui trîlulilu îi place să scoată limba la persoanele cu care se întîlnește. Este o plăcere care, aparent, i-a rămas demult, din copilărie, cînd era un drăcușor împielîțat. Este ceva mai puternic decît el. Ține mult la acest exercițiu de impertinență care constă în a-și arăta organul muscular, cărnos și lung. Un soi de provocare? Nu neapărat. E un obicei pe care și l-a păstrat ca pe o tradiție prețioasă. Din păcate, acest tic, căci așa trebuie să-l numim, nu prea este apreciat de semenii lui. Cînd acest bătăran este întrebat, nu-și pune frîu la limbă pentru că-i perfect capabil să răspundă la întrebările care i se pun, dimpotrivă, culege - de ici, de colo - niște fluierături bune, dispreț, ridicat din umeri, chiar și - și asta-i o adevărată fericire pentru el, răspunsuri sub forma unor alte scîlîmbăieli cu limba. Asta se numește să nu-ți ții limba acasă. Un neobrăzat

taman într-un oficiu poștal, n-a găsit ceva mai original decît să-i lipească două timbre pe limba ca un burete... în jurul lui oamenii se prăpădeau de rîs, și trupul era spongios, smerit și supărat, cu limba moale...

FĂRĂ FRÎU LA LIMBĂ II

Deunăzi și-a exersat limba cu niște turiști japonezi. Tipul ăsta nepoliticos le-a arătat limba, ca să le arate nivelul cultural al *Dulcei Franțe... Copiii Soarelui Răsare* i-au arătat și ei limba. Beh!... Aveau limba așa de galbenă... Năstrușnicul nostru a putut astfel să se familiarizeze pentru cîteva clipe cu limbile străine...

CĂSCAT. PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

Să caști pînă îți iese maxilarul din țîțni. Și să le arăți tuturor gîtul tău pînă în profunzime. Omulețul și amigdalele și toate accesoriile. Să caști de oboseală și de plictiseală. Să lași să se răspîndească acest virus care afectează mandibula. Un val de căscături ca un *olé* pe un stadion în delir. Și cel care rezistă își încleștează gura, face contorsiuni ca să nu cedeze, devine un erou. El nu a fost victima acestui fenomen al castelului de cărți care se năruie... Carte după carte... Cu gura închisă, el a întrerupt șirul...

Dar totul revine în forță, tipul nostru o ia punct și de la capăt cu căscatul. Vecinul lui deja s-a luat după el...

HAPCIU

O deflagrație atomică în mii de picături de salivă. Fiind în picioare în fața lui în tramvai, e o vecinătate vinovată și vecinul meu profită de asta cu lașitate. Tocmai a strănutat. Consternare în rîndul celor din jur. Bravo! Ești stropit automat pentru că individul nici măcar nu și-a pus mîna la gură ca să-și reprime entuziasmul strănutului. Fața-mi este cotropită de un atentat microbial căci, în plus, tovarășul de alături are un guturai ca un foc de carabină! Super. Drept răzbunare (am și eu o gripă sănătoasă), izbucnesc și eu cu mici stropi de salivă. Elapciu la puterea a patra. Versiunea tsunami. Rezultatul: tipu' se uită la mine oarecum iritat... ștergîndu-și moaca.

Grădinarul stropit? Altfel spus, planta are dreptul să se răzbune pe grădinarul nepriceput. Nu-i așa? Pleava merită pe deplin să nu o mai stropești.

MĂRIA SA, MIROSUL...

O putoare înfiorătoare pune stăpînire (dacă pot să spun așa...) pe locuri. Un vagabond tocmai a

intrat în tramvai și, într-o clipă, umple ambianța ... olfactivă. Pantaloniul său de birjar a intrat la apă. Niște găuri și pete de tot felul s-au pus pe țesătura zdrențuită. Se pare că și niște gize și-au ales domiciliul pe el. Mirosurile sunt pregnante, o odoare acră de pisoar cu amoniac, flatulențe de esențe de excremente stropite cu parfum de picrat. Pe scurt, atmosfera este de nerespirat. Totuși, incredibil, dar adevărat, discipolul lui Maidan își pune mâna la nas și, în fața unei distinse doamne mai în vîrstă, strigă la întîmplare: „Beh, pute a parfum”. Culmea, nu?

În domeniul olfactiv, cînd extremele se întîlnesc, ce-și povestesc? Niște istorii despre cum te ții de nas ca să crezi în ele!

DĂ-I DRUMU' DE-AICI, MĂI FRAIERE... (ÎNTÎMPLARE ADEVĂRATĂ)

Ajung la bancă, numai ce se pregăteau să închidă... Descopăr chipurile mohorîte ale domnișoarelor de la ghișeu. O funcționară abia catadicește să se uite la mine din spatele geamurilor. Impertinentă, se tot uită la ceas... Nu cumva vă deranjez? Mai degrabă îmi aruncă decît îmi întinde hîrțiile ca să le semnez... Eu nu mă grăbesc.

Parcă are o criză de ulcer. Este douăsprezece fix. Semnez hîrțiile și ridic privirea ca să-i urez *Poftă bună!* Stupoare, îmi dau seama ca ea s-a evaporat deja...

Oare o chema foamea?

ÎNTÎMPLARE (FUNEBRĂ) DE LA BANCĂ (CONTINUARE)

O altă experiență la ghișeu al aceleași sucursale bancare. Când am văzut mutra pleoștită, întristată, nemulțumită a domnișoarei (nu era aceeași ca în povestirea de mai înainte!) și cum eram sătul de toate aceste fețe de înmormîntare, i-am zis servit-o : *Ați putea să zîmbiți, nu-i așa? Doar nu lucrați la pompe funebre!* I-a înghețat chipul și a devenit rigid ca un cadavru...

Și mi-a răspuns înfingînd cuțitul : *Ce-ar fi să vorbim despre descoperirea dumneavoastră?* Și, cu perversitate, răsuci cuțitul în rană: în loc de depozit, aveți mai degrabă o groapă...

Și am plecat însoțit de privirea ei de înmormîntare.

ȘEDINȚĂ

În vreme ce chinezii fabrică, produc și ne trimit containerele lor... companiile și alte administrații franțuzești organizează ședințe.

Astfel, fiecare din noi stă înțepenit pe scaunul lui. Fesele par să cîntărească o tonă. Te străduiești să-ți înăbuși un chef de nestăvililit să căști, da' ce greu este!

Ceasornicul din perete pare încremenit. Ai vrea ca limbile ceasornicului să fie mai vioaie. Vorbitorul bălmăjește cîteva fraze care te trezesc, cuvinte în acordeon care trîncăne și plescăie în sală. O mare înflăcărare lirică într-un conglomerat haotic de formule conceptuale, un vocabular întortocheat cu răsuciri sintactice. Toți ne prefacem că pricepem, dar o liniște ca de mormînt domnește în încăpere. Interlocutorul își continuă logoreea, ca un dirijor în fața unei orchestre de muzicieni surzi și fără instrumente. Se merge pe *power point*-uri, tabele Excel, grafice, diagrame și alte chestii, statistici... Uite cum un idiom devine limbă moartă. Nu pricepem nimic... Chipurile stau în *stand-by*. Vezi defilînd pe ele peisaje din vacanță, fotografiile cu puști cu bavețică, portrete cu cîinele în fața bolului de mîncare... Astfel se scurg ore în șir... La sfîrșit, maestrul, total subjugat de simfonia lui, îi cere auditoriului să spună dacă are eventuale întrebări. Și bietul animator de bîlci descoperă drept răspuns că publicul lui a șters-o fără să-i ofere aplauzele sau alte concerte... de preamărire. A sunat ceasul ca o toacă. Ședința s-a terminat în coadă de pește. Nu-i mai rămîne *speaker*-ului (și-a pierdut titlul de orator) decît să pregătească ședința de săptămîna viitoare...

PARCARE PROASTĂ, FIR-AR...

Urma să fac o parcare laterală la hipermarket, locul era bun și mă aștepta pe mine... cînd un cocalar cu BMW se fofilează în ultimul moment și-mi fură locul!! Consternare. Cobor din mașină ca să-i explic modul meu de a gîndi (sau mai degrabă de a conduce). În fața acestei matahale, mă fac alb ca varul. Îmi dau seama că n-am de-a face cu un simplu tip, ci cu o sosie a lui King Kong, o gorilă impresionantă, cu colăcei de mușchi, îmbrăcat în blugi, cu cămașă de bumbac și pantofi din piele de crocodil... îmi stăvilesc pornirile, da' el mă ia de ceafa, mă ridică douăzeci de centimetri deasupra solului și mă întrebă:

Totul-i în regulă? Cu tîrșă, îi răspund: *Impecabil, de-a dreptul perfect, tudo bem, all right...* și plec să mă parchez șapte sute de metri mai încolo... Cu genu' ăsta de animal din ring, degeaba vrei... să-ți aperi pozițiile.

„ZIARISTUL”

Îi place mult să fie la curent cu știrile. De aceea, în fiecare dimineață, tipu' nostru cumsecade caută (alege), în funcție de inspirația de moment, un ziar aflat dintr-o cutie de poștă. Este cu adevărat în încurcătură pentru că locuiește într-un imobil cu vreo patruzeci de locatari. Firește, țin să vă precizez că acest cititor fraudulos nu-i abonat la niciun ziar. Aparent, nu-și permite. Practică arta matinală de „cosit” ziare

și astfel face economii substanțiale. Șmecherul nostru sterpeleşte astfel știrile proaspete rînd pe rînd. Acest obraznic nu se servește zilnic din aceeași poștă, ci le schimbă. Îl supără că totuși vreo cîteva de persoane nu sunt abonate la ziare. Un cuplu primește chiar fițuica bisericii, un altul ziarul sportiv și cei mai mulți săptămînalele de informare generală. Este chiar un mic ticălos care este destinatarul unei reviste... deșuchiate! Acestui tip, îi tănuim numele! Mai precizez totuși că bădăranul nostru nu consideră că-i o mică găinărie pentru că duce înapoi ziarul cu pricina, încă de a doua zi, de unde l-a împrumutat. E adevărat, înapoiază întotdeauna ce a subtilizat. Da bine, o să-mi spuneți, știrile nu mai sunt de actualitate, asta e...

Unii au încercat să-l prindă cu mîța-n sac, dar degeaba. Ei nu știu că acest Arsene Lupin al „Cațavencilor” de zi cu zi nu este altcineva decît... poștașul lor!

ANUL NOU

Pentru prima zi din Noul An, după cum e obiceiul, s-a înarmat cu decizii „strașnice”. Așa că a hotărît să continue să ardă două pachete de *Gitanes* pe zi, și tovărășia cu votca, să dea înainte cu șofereala proastă, să fie în continuare spaima șoselelor, să-și lase nevasta să se ocupe de plozi și de treburile casnice, să profite de asta ca să o înșele cu tînăra lui secretară... să fie în continuare regele insolenței chiar a grobianismului...și lista nu este exhaustivă! Cînd ceasul a bătut miezul nopții, și-a umplut caietul de sarcini cu decizii proaste... sperînd să se țină de ele, lucru care i-a reușit anul trecut...

Așa face de fiecare dată în noaptea dintre ani: acest obraznic ia hotărîri proaste pentru că acestea au avantajul enorm că sunt mai ușor de ținut decît cele bune...

MARELE CĂRUCIOR

Înarmat cu un cărucior, a provocat o ciocnire în lanț printre raioanele hipermarket-ului. A încercat - ca să ajungă mai repede la casă - să depășească alte două cărucioare în mare viteză, dar n-a observat piramida de conserve de mazăre/morcov la promoție. A fost ca o avalanșă pe marea alee principală. Mai multe persoane au fost îngropate sub cutii. Din fericire nu s-au înregistrat victime, unii au acuzat doar cîteva răni superficiale: echimoze și ușoare traumatisme craniene (cînd cutiile de conserve pică în țeastă...) în privința acestui cascador de supermarket, el a fost constrîns să-și predea cîrdul de fidelitate și i s-a pus interdicție la cărucioare pentru 6 luni.

De atunci, și-a trimis nevasta la cumpărături. Și cum cei doi nu mai au mașină ca să meargă la

cumpărături, prețioasa lui soție a trebuit să-și ia un simplu coș de răchită...

CĂSCĂUND, VÎNZĂTOR VISĂTOR

Acest personaj adoră să caște. Și cînd cască, apoi cască. Îi place acest exercițiu fizic care îi aduce liniște sufletească și pace interioară. Gura lui e un hău enorm care se deschide într-o grotă cu glotă, cu omuleț și amigdale. Este destul de impresionant. Și cum nu-i place să-și înfrîneze înflăcărarea maxilarului care se desface generos ca coapsele unei femei în plină voluptate, îi cam agasează pe cei din jurul său. Mai mult, nu pune niciodată mîna la gură. Acest tip „original” își etalează astfel fundul gîtului și faringele oricui se uită la el. De ce să-și reprime un căscat? De ce să-și ascundă în societate oboseala sau, mai rău, plictiseala? Unii îl săgetează cu privirea. Ce-i pasă lui? N-au decît să se lege singuri de stîlpul condamnaților. Mulțumesc că nu-i zăvorăsc gura... pentru că acest căscăund ciudat... ar căsca și în timpul supliciuului. Și cum se pare că e contagios, călăii lui nu mai suportă!

Păsărar de toate căscaturile, îi ies din gură mii de ciori... Ca niște „porumbei” ai păcii (de fapt, ai somnului).

ÎNCĂLZIREA PENTRU... GRIPĂ

Să încetăm să-i mai învinovățim pe oamenii de rînd cu problemele încălzirii globale. Și de altminteri, ce se încălzește? Se pare că iernile sunt mai friguroase ca pe vremuri, nu? Și verile mai nasoaie? Și ce-i cu asta? De cine ne batem joc? Media ne tot bate la cap să ne deplasăm cu bicicleta, să stingem luminile cînd ieșim dintr-o încăpere și să folosim cît mai puțină apă. Toate astea sunt niște tîmpenii! Este pură propagandă sau o altă măciucă în cap. Dacă ar fi să te iei după ei, ar trebui să trăim precum cîrțițele, să sărim peste toaletă și să ne petrecem timpul exploatînd schimbătorul de viteze de la bicicletă (să lăsăm treaba asta pe seama poștașului!) sau să ne tîbăcim pingelele în loc să ne deplasăm cu mașina. Sincer vorbind, asta nu-i un lucru prea serios. Culmea a fost difuzarea filmului Home de Bertrand, un adevărat film de groază, ca să ne bage în sperieți. încă un mijloc de a face paralele sperindu-i pe oamenii cumsecade...Haideți, nu ne mai aburiți cu Invadatorii, Marțienii lui Orwell sau cu meteoritul care nu ne mai lasă de trăit decît cîteva săptămîni... E Spielberg cap tăiat. Hollywood, să schimbăm gama! Cînd îi auzi, ai zice că iar ne pun placa cu dispariția dinozaurilor!

În timp ce interlocutorul nostru vorbește, mai multe specii de animale și plante dispar, ghețarii se topesc, apele cresc. Este un adevărat documentar à la Al Gore.

Temperatura crește. Pământul are febră și oameni, gripa A, ne așteptăm să vedem defilînd în fața noastră toate literele alfabetului...
 Finalmente, analfabeții vor scăpa de pandemie!

MEREU ȘTRENGAR

Cînd era copil, îi plăcea la nebunie să-i întrerupă pe cei mari cînd se conversau între ei. Era exercițiul lui preferat. De fiecare dată, acest ștregar era muștrat, chiar pălmuit, dar asta nu-l descuraja pentru nimic în lume. Pe vremea aceea se delecta să strice cheful petrecerii. De altfel, dacă nu i se dădea posibilitatea să se exprime, acest puști prost crescut făcea o criză de nervi, încît ajungea să facă pipi în pantaloni. Ați priceput fenomenul?

Adult fiind, si-a păstrat aceleași obiceiuri. Firește, nu-și mai varsă nervii în pantaloni, dar tot îi întrerupe pe oameni - fără să-i pese nicio clipă de bunăcuviință - sau se bagă pur și simplu într-o discuție. Chiar dacă nu mai primește scatoalce, el tot îi indispuce pe oameni, acest mocofan adoră să facă asta! Prin urmare, imediat ce se apropie de un grup de oameni care stau de vorbă, aceștia pleacă să-și continue discuția mai departe.

Persona non grata a vorbelor. Nu-și continuă drumul fără un rîgîit sau un pîrț la adresa acestor palizi bătuți în cap. Tipul nu se dezmente niciodată cînd îl apucă nervii.

PIUNEZE

Acest tip a păstrat din tinerețea-i nebunatică un (prost) obicei cu care se delectează. Acela de a pune sistematic o piuneză pe scaune sau pe fotolii. Așa îi pedepsește el la prieteni cînd e invitat la ei (care nici nu se mai miră pentru că sunt obișnuiți cu farsele lui), la teatru sau la cinema (acolo însă, este burlesc), și la serviciu, chiar și în autobuz sau în tramvai. Se dovedește că are un chef nestăvilnit să facă asta. Totuși, pentru că tot pune piuneze pe scaunele semenilor lui, unii i-au întors-o la fileu și i-au pus cuie pe pista de biciclete (pentru că el nu se deplasează decît cu bicicleta). După faptă și răsplată, mi se spune. Alții merg pînă-ntra-colo că-l sfătuesc s-o ia prin pasajul presărat de cuie și pe scurt, o face, fiind obosit să se întoarcă acasă pe jos. Napoliticosul nostru celebru s-a hotărît să termine cu această glumă care l-a costat multe cauciucuri și alte camere.

În plus, unii îl poreclesc fachir. El a preferat să le în-cuie gura.

VORBA DULCE MULT ADUCEA

„Arta de a trăi și de a se comporta în societate”
 ne spun cei pe care nu-l porecleam încă „curcani”:

Să nu uităm că un agent de stradă, care, prin meseria lui, trebuie să-i informeze pe cetățeni, merită să i se vorbească politicos și să i se mulțumească pentru orice serviciu făcut. Astăzi, cum imaginea publică a jandarmeriei urbane este catastrofală, reprezentanții ordinii publice au trecut în plan secund misiunea plăcută care consta în a-i informa pe concetățeni. Mai abitur, zbirii poliției îl pot informa pe trecătorul rătăcit despre drepturile lui cînd acesta este reținut la secție...

S-a dus de mult vremea cînd cu o floare făceam primăvară...

A venit Era milițienilor.

MILIȚIE DE RA...

Pe holul de la biroul nostru este un scamator de bude. De fiecare dată cînd trece pe aici, lasă o semnătură de rahat de-a dreptul respingătoare. Veceul nu mai are niciun rost. Ne ia cu grață și ne vine un chef să... punem mîna pe el. Fiecare trecere a lui pe la toalete îi poartă semnătura mizerabilă urît mirositoare. Este dezgustător. Toți colegii au hotărît să-i întindă o capcană. Lațul era pus! Voiam să-l surprindem pe acest rege al latrinelor. Așa că, la rîndul nostru, am făcut aceeași *cacofonie* ca el. Cînd a ieșit de la budă, bădăranul era jignit, ca să vezi! A fost ofuscat rău de felul în care arătau toaletele. Și - *illico presto*- l-am luat pe sus. Ca să se pocăiască, l-am încuiat de tot în wc. Verdictul tribunalului nostru popular i-a servit drept învățare de minte pentru că a devenit - vorba vine - constipat. Ceea ce pentru un căcăcios de genul lui este o adevărată caca-jignire umilitoare. Există totuși și puțină dreptate pe acest pămînt. Numai că trebuie să te străduiești s-o faci.

Așa cum spune cîntecul revoluționar (al republicanilor) înflăcărați de efigia Măriei Antoinette: Doamna Pipi a promis că sugrumă tot Parisul, dar nu i-a reușit, glorie artileriștilor noștri! Să dansăm hora Revoluției, trăiască cutare ... și caca-etcetera. Restul îl știți deja!

BUTONÎND IREPROȘABIL TELECOMANDA

Acest mare comunicator, foarte pasionat de tehnologie, butonează fără încetare. Este ca și cum ar avea mereu o telecomandă în mîna. Apasă pe butoane fără încetare. Canale tv, unde, interlocutori se taie și se întretaie. Totul se telescopează într-o enormă harababură. Totul est fracționat, feliat. Prietenul nostru este un pianist clapist. Este un militant pentru cultura imediatului. Efemerul zace-n el. Și copiii i-a făcut butonînd telecomanda. Nevasta și-a cunoscut-o tot cu telecomanda. Prietenii lui îl apasă, dar... pe bătătură. O mare manie pune stăpînire pe noi.

Supliciuul lui este să facă ceva, să asculte sau să privească ceva de la cap la coadă! Efect de mimetism sau pură întâmplare: chiar și câinele meu s-a pus... pe butonat!

SPECTATOR ÎN CEA MAI BUNĂ DINTRE TOATE LUMILE POSIBILE

Oare indiferența și lipsa de curiozitate nu sunt niște forme cinice ale impoliteții? Suntem nevoiți să constatăm că semenii noștri nu se mai interesează unii de alții în ziua de azi. Egoismul s-a transformat în Ubu rege. Fiecare pare că trăiește în propria bulă, fără să-i pese de aproapele (termenul e biblic...) Auzim, dar nu mai ascultă, vedem, dar nu mai privim, inima bate, dar nu mai pulsează... Orice emoție trebuie trecută într-un tabel Excel și vizualizată pe marele GPS al sentimentelor. Dacă se întâmplă să te îndrăgostești la prima vedere, se cuvine să declari la cea mai apropiată secție de poliție... altfel riști să primești o căsătorie cu suspendare. Fiecare devine un soi de spectator al propriei vieți. O privește cum îi trece prin fața ochilor...

Cu siguranță, omul modern crede că ține o telecomandă în mână, dar nu este decât o amăgire, Big Brother i-a scos bateria...

Totul este merge atît de bine în cea mai bună dintre toate lumile posibile.

CA SĂ CÎȘTIGI, E DE-AJUNS SĂ (TE) SCARPINI

Scărpinat și suprascărpinat. Omul este un scărpinător ambulant. Mii de muci, păduchi și alți diverticuli minusculi par că-i se răspîndesc pe suprafața epidermei. Gesticulația acestui individ este făcută din tot felul de scărpinături. Oare știe la ce servește săpunul? Și că dușul a fost inventat încă din neolitic și cada de baie, încă din Evul mediu? Cînd te uiți la el, e așa de puternică senzația, că te ia cu mîncărimi... și, cu moralul la pămînt, începem să ne scărpinăm și noi...

Hilară, această mîncărime umană se uită la noi și exclamă infatuit: Am cîștigat!

AL NAIBII GOLGHETER

La coadă într-un oficiu poștal, un mucos mic se distrează bălăngănindu-și picioarele murdare în gioalele oamenilor. Mamă-sa, stoică, nu zice nimic. Se face că nu vede nimic. Dintr-o dată, un domn mai în vîrstă, cu pălărie de canotier, îi trage un șut în fund obrăznicăturii. Îl lovește zdravăn în dos. Ua, ua, ua. Iacă-tă-l cum se smiorcăie și se refugiază pe sub fustele mumă-sii (de altfel, ea poartă blugi). Aceasta, fără să se sinchisească (tot butonează pe telefonul

mobil) îi trage și ea un picior progeniturii sale. Finalmente, o domnișoară care trecea pe acolo, l-a luat ca pe o minge (e drept că puștiul e cam grăsunel), șut și... gol! Împielitatul ăla mic ajunge în plasa unei porți goale. Gardianul public n-a vrut nici măcar să-l oprească pe acest bandit de gasteropod și s-a mulțumit să-i tragă o muștruluială. Îl ia frumușel și îl repune în joc... Ne îndreptăm către un balon... de aur.

JURĂMÎNTUL LUI IPOCRIT

Cuvîntul i-a fost dat omului ca să-i mascheze gîndirea... asta-i fraza aceasta care îmi vine mereu în minte ori de cîte ori întîlnesc vreun bătăran ipocrit sau vreun îngîmfat cameleon. În ziua de azi ipocrizia domnește ca stăpîină absolută. Ce se ascunde în spatele măștii? O altă mască?

Fiecare spune ceva și nu face nimic, declară și trîncănește, dar actele nu o dovedesc. Mai rău, vi se înfig banderile de coridă în ceafă în vreme ce tipul din fața voastră vă afișează un surîs magnific de fațadă. Suntem într-un grotesc și trist și însuși latinistul începe să divagheze în... greaca veche.

Fiecare se exprimă într-un *esperando* al lui. Cuvintele își iau zborul și țipetele rămân.

CULMEA IMPOLITEȚEI

Insolența și *je m'en-foutisme*-ul domnesc fără rezerve peste semenii noștri. Regulile elementare ale artei rudimentare de a trăi au fost lepădate de cînd era lupul cățel. Futilitățile au îngropat bunele maniere în zgura prostiei. Lipsa de educație și de politețe s-au erijat în culmea artei. Absurdul stăpînește hoarda de ființe umane. Vocabularul a căzut în dizgrație și limbajul sărăcește din ce în ce mai mult. Literatura *sms*-urilor, operele de *slam*, concertele de *mesaje*, mesajele pe *mail*. Cuvintele s-au golit de sens, au secătuit. Onomatopee lingvistice în care cîteva bolmojeli ajung ca să formeze o frază. O sărăcire a ceea ce numim contact. Niciodată comunicarea nu a fost atît de bogată și spontană, niciodată atît de superficială și derizorie. Vorbitul și scrisul se confundă într-un ansamblu de gesturi. Mari mori de vînt care fac din fiecare interlocutor un Don Quijote descumpănit. Deci cine a furat vîntul? Cine îl mai ascultă încă pe celălalt? Cine îi mai acordă un minimum de atenție? Mulțimea este mai curînd o mare de singurătăți decât o rătăcire în masă. Lipsa de politețe înseamnă să nu mai ascultăm cum bate inima celuilalt. Să murim fără să ne fi dat seama că am trăit. Impolitețea absolută înseamnă că am ratat piesa în care trebuia să jucăm... rolul principal. *Traducere colaborativă în cadrul ATLEC (Atelier de traducere și creație literară) de Carmen Andrei, Camelia Baștea, Gianina Onacă, Ionela Stareț*

ENERGII DEVOȚIONALE

Octavian MIHALCEA

Poeziile lui Traian Popescu descind dintr-un imaginar complex, acolo unde tușele sentimentale se află în relație profundă cu o neîncetată propensiune către esențe. Volumul *Vînătorul de clipe albastre* (Editura Brumar, Timișoara, 2021), cu ilustrații de Valeriu Jabinski, are în vedere nuanțe ale unui areal serafic, cu abundente zăpezi purificatoare. Toate se petrec pe căile naturii, evidențiindu-se metaforizările accentuate. Fine acorduri muzicale însoțesc efuziunile sensibile din cartea lui Traian Popescu. Corespondențele realizate dezvăluie simboluri ale plenitudinii. Situația naturii feminine este paradigmatică: “Fermecați/ De sîmburii de lumină/ Rostogoliți/ Din steiul de piatră/ în care stai ascunsă./ Încercînd să fi/ Mereu altfel/ în mii/ Te-au zărit vînătorii./ Am învățat să te compun/ Năluță./ Pe strună de gînd/ Te lipesc te frămînt/ Ochii/ Sprinceana și geana/ înclinate spre cer/ Lunecate’n pămînt./ Inima/ Granit nelovit/ Învîrstat cu argint./ Și așa/ Din Femeie’n, Femeie./ Opera perfectă/ A bărbaților/ Care m-au năzuit spre tine,/ Ești. Sînt.” (*Arhetip*). Variate energii selenare participă la acest joc existențial de-a dreptul fascinant. Melacolia potențează efectul estetic propriu acestor versuri. Impresionează credința neștrămutată în soluționări pozitive, revelațiile determinate de razele soarelui. Plecărilor și revenirile par de multe ori înscrise într-un cerc inițiat în clipă. Legăturile cu tradiția formează un continuum vibrant. Relația abisului cu cele înalte ține de mistere greu disimulabile: “Ceața cîntă/ cînd tocește/ crestele de stînci./ Rostogolite/ în adînc de crevasă./ Sunetele cad/ Muzica rămîne neîntoarsă./ Sînt tigru/ Ascuns în zăpadă/ Umbră ce saltul visează./ Zeu peste zei/ înlătur pietrele mărunte .../ Sînt munte” (*Meditație*). Se întrevăd ample transmutări la care e supusă materia. Inima comportă primordialitate, odată cu alăturarea veritabilei patimi a roșului. Astfel, arca șarpelui parcurge spații fluide, vestitoare de bine. Căii

TRAIAN POPESCU

Vînătorul de clipe albastre

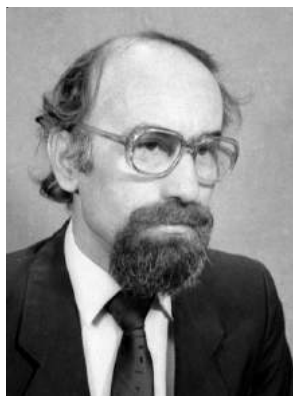
BRUMAR

lui Cronos însoțesc numeroase periplusuri lirice. Aventura sufletului presupune inedite accepțiuni hermeneutice. Arcanele interiorului conduc la decriptări constante: “Sîngele Pămîntului/ lavă topită albastru’ntunecat/ S-a închegat./ Oare în mine/ E singurul loc în care a rămas/ Fierbinte/ Ultima bucată de pămînt/ Cu suflet? (*Ultima Thule*). Tot mai pregnantă, tentația unificării tuturor viselor ... Până atunci ne vom situa printre semne incandescente. Numeroase versuri ale lui Traian Popescu aparțin unui balans cromatic pulsatoriu. Idealul e peren, inalterabil: “îmi port gîndurile/ Coamă,/ Ca un berbec lina de aur/ Visînd la Argos.” (*Lîna de aur*). Pasiunea poate fi așezată

la temelia sufletului poetic. Următoarea aliteratie, “Eretic, Eteric, Estetic” (*Sfînt bizantin*), poate constitui una dintre cheile desfășurărilor poetice. Serenitatea muzicii are proprietăți soteriologice. Sinteza ochi-ceas, acompaniată de negru și verde, ne transportă lin pe tărâmurile misterioase. În prezentul registru, “Lîngă foc/ Desenez sibilinic/ Semne,/ S-aducă noroc” (*Fum indoit*). Efluvii saturniene animă vînătorile puse în scenă de Traian Popescu. Potențialitatea renașterilor se află mereu în proximitate. Simboluri din trecut revin cu putere, ca într-un vis diurn cu virtuți aparte. Statura devoțională a poetului consonează cu magnetismul privirii iubitei. Ipostaza unei *descensus ad inferos* este menită a pregăti ulterioarele izbucniri spre înalt. Din profunzimile ființei urcă rouă celor fără prihană, înțelesuri nebănuite se află în deplină expansiune. Anumite verdicte din carte ne facilitează contactul cu oglinzile paralele, predispuse la transformări radicale: “Trecutul n-a murit/ Niciodată!/ în albastrul difuz/ Zbîrnîie săgeți./ îngerul/ Umblă desculț/ Printre cuțitele înfipte/ în negrul adînc./ Murmur de vid/ Și sunete de pași,/ Dezbrăcat de mărgele,/ Mic,/ Rămîne gol/ Cu inima/ Cît un măr de vară/ Cu două pene albe/ Ca niște aripi/ Pregătite de zbor.” (*Renaștere*).

8. Marinari de cursă scurtă

ION MANEA

Paris Mumuleanu Baldovin, primarul Riabilei, crescuse la Orfelinat. N-a știut niciodată cine i-a fost tată, iar despre mamă aflase vag că fusese o puștoaică din Baldovinești care ținuse cu tot dinadinsul să vadă Parisul și chiar l-a văzut, lucru care i-a produs o mare împlinire sufletească, dar și una trupească destul de

evidentă, întorcându-se în sat cu mult mai rotundă decât plecase. A născut, a lăsat fructul amorului franțuzesc la orfelinatul „David Copperfield” din Riabla și a dispărut într-o lume ostilă, care nu aprecia la ea decât frumusețea și puterea neaoșă de perpetuare a speciei. - Cum poți, domniță, să abandonezi așa o mândrețe de băiat? a întrebat-o funcționarul care întocmise actele. - Băiatul acesta e sortit să conducă lumea, i-a răspuns Maria, căci Maria o chema, n-are nevoie de mine, eu chiar sunt o piedică în calea lui. Pa! Și a plecat.

L-au numit Paris, cum dorise cu limbă de plecare mama, și i-au mai adăugat Mumuleanu, pentru a sugera absența tatălui dar, mai degrabă, preponderența mamei, a mumei, mai precis, iar pentru a aminti și de satul în care se născuse dătătoarea lui de viață, singura ființă care îl mai lega cu lumea de afară, i-au mai spus și Baldovin. După toate aceste formalități, Paris a fost lăsat să crească liniștit în inima Riabilei, iar niște ursitoare locale, proaspete absolvente ale facultății de profil, ar fi șoptit într-o noapte, coborând prin horn de pe acoperișul de țigla al Orfelinatlui direct lângă pătuțul băiatului: - Va fi primarul Riabilei!

„Primarul Riabilei, Riabilei, Riabilei, Riabilei”, se perpetuă ecoul vorbelor prin ziduri, pereți, plafoane, betoane și sticlă, impregnându-se subtil în mințile adormite ale alegătorilor, atât de fin și atât de temeinic, încât Paris n-avea cum să nu iasă învingător încă din primul tur și chiar cu un procent covârșitor.

Cu lapte praf diluat, cu scutece ieftine, cu suzete uzate deja de generații întregi, cu mângâieri străine ADN-ul sau baldovinesc, Paris crescuse într-un an cât creșteau și ceilalți, dar cu mult mai frumos, mult mai isteț și mult mai simpatic decât oricare dintre ei. Paris devenise bijuteria Orfelinatlui, produsul lui cel mai reușit și era mereu dat ca exemplu mijloacelor de comunicare în masă pentru modul impecabil în care instituția de stat avea grijă de fiii și fiicele încredințate. - Tu cine ești? l-a întrebat într-o zi Paris, după ce se deprinsese deja a vorbi corect și chiar literar limba română, pe un puști cam de aceeași seamă, dar nu la fel de inteligent și frumos ca el, deși și acesta strălucea.

- Eu sunt Hector! i-a răspuns demn băiețelul.

- Îmi plăci! De aceea, te numesc prietenul meu pe viață! a zis Paris, pecetluind o prietenie legendară, de o importanță covârșitoare nu numai pentru confortul psihic al celor doi, dar și pentru destinul cetății Riabla, tocmai în acea epocă zbuciumată și plină de cele mai înspăimântătoare evenimente a marelui război cu Tiagla. Nașterea lui Hector a fost un miracol.

Mama sa, Gherghina, avea 79 de ani, iar tatal, Temistocle Dobrogeanu Serea, tocmai împlinea 86, când s-a produs minunea.

Căsătoriți de 62 de ani, iubindu-se neconținut, ca la prima tinerețe, cei doi sufereau cumplit pentru că nu le dăduse și lor Dumnezeu un băiat sau măcar o fată. Ce nu făcuseră ei pentru a avea un copil? Doctori, vrăjitori, stațiuni balneoclimaterice specializate în fertilitate, turul mănăstirilor din nordul Moldovei, posturi îndelungate, donații masive către biserică, spiritism și hipnoză, yoga, toate acestea și încă multe altele, la care se adăuga zilnic sex până la epuizare, fuseseră însă în zadar, căci nu dăduseră absolut niciun rezultat. - Gherghină, dragă, să te duci noaptea și să treci pe jos de trei ori, dus-întors podul de peste Dunăre! auzi femeia, într-o noapte ploioasă, o voce stranie, coborând parcă din tavanul dormitorului.

- Dar podul e lung și e tare curent acolo, sus! îngăimă ea prin somn.

- Este exact curentul care trebuie să te tragă, femeie! a ridicat vocea tonul.

- Bine, așa am să fac! a zis Gherghina și glasul din tavan s-a stins.

Acesta a fost visul și ea nu s-a lăsat până nu l-a împlinit, s-a dus la pod și l-a trecut de trei ori dus-întors lăsând curentul de sus s-o tragă cum a vrut el, întâmpinându-l cu o voluptate stranie, pe care n-o mai simțise niciodată până atunci. Temistocle a fost alături de ea în împlinirea canonului, căci a stat tot timpul la capătul podului, cu termosul de cafea, biscuiți cu cremă și o sticlă de 200 ml. de coniac „Zarea”, tratând-o pe biata femeie după fiecare tur împlinit. Ostenită de o noapte întreagă de traversat fluviul, Gherghina s-a întors acasă și, la fix nouă luni de atunci, a născut.

Așa a apărut pe lume Hector, prenume dat de tatăl său, Temistocle Dobrogeanu Serea, un mare fan al mitologiei grecești, pe care o predase aproape 50 de ani la Universitatea din Riabla și autorul a unui ciclu de 34 de volume științifice despre Războiul din Troia. La numai trei zile după botezul lui Hector, Temistocle fu chemat la Domnul. îndurerată, Gherghina a murit aproape imediat, prăbușindu-se de durere lângă patul lui. Rămas singur pe lume, Hector Dobrogeanu Serea a ajuns la Orfelinat. Destinul îl ducea astfel direct în brațele lui Paris Mumuleanu Baldovin,

prietenul lui de destin, de tristețe și de fericire, de trecătoare eșecuri și de eroice împliniri.

În scurtul drum de la pădure spre falnicul oraș pe care îl conducea, Paris trecu prin stări contradictorii. Se enervă nespun când văzu escaladarea deteriorării curcubeului și mai ales jocurile de imagini burlești ce se desprindea din arcul de culori, așa încât acceleră, trase o înjurătură zdravănă, pe care refuzăm categoric s-o reproducem, și chiar se gândi o clipă, dar numai o clipă, să-l sune pe Arcașu și să-i spună clar și răspicat, „Dă drumul lighioanelor!”, dar nu, nu sosise încă vremea fluturilor, trebuia mai întâi să vadă ce e cu declarația aia de indignare după care îl trimisese la „Chira liberă” pe unul dintre consilierii săi, să încerce o mediere, un pact, ceva asemănător, deși dacă ar fi după el, și numai după el, ar slobozi imediat dihanțiile peste cerul tiaglezilor. Enervarea i se ridică la cote maxime când îl văzu în fruntea mulțimii furibunde, pe scări, cu steagul și pâlnia de vorbit, pe Terente Stelaru. Îl știa de mult, încă de pe vremea orfelinatului, căci și el trecuse pe acolo, ba chiar participase într-un fel la împlinirea uneia dintre cele mai glorioase aventuri din copilăria sa.

Intră în Primărie pe o ușă din spate, ieși pe intrarea principală, coborî treptele care rămăseseră până la Terente și-i zise, surprinzându-l din spate:

- Ce vrei, Terente?

Când îi văzu privirea albastră tulburată de o ură pe care numai el o putea dezvolta și pe care o știa de atunci, din încăierările dintre copiii de la „Copperfield”, îl cuprinse un fior nostalgic și, înainte de a-i auzi răspunsul, își aminti.

... El avea 13 și Hector 12 când a venit psihologul. S-a instalat cu bagaje cu tot într-una din camerele de lângă birouri și în scurt timp toți copiii din orfelinat aveau să afle că voia să facă un studiu profund asupra celor internați, să stea lângă ei, să vorbească cu ei, să le aplice teste cu copaci și strungulețe, să mănânce cu ei, să-i observe, să-i înțeleagă și să-i ajute să devină oameni mari, chiar dacă erau așa cum erau și chiar dacă se simțeau departe de cei de dincolo de ziduri, cei liberi, cu mame și tați, cu haine frumoase și jucării de tot felul, cu Moși Crăciuni bogați care veneau la ei negreșit și cu sacii doldora...

În scurt timp, bărbatul, încă tânăr și fără nume (toți îi spuneau „Domnul Psiholog”), deveni un fel de om al casei, se împrietenise cu toți și mai cu seamă cu Hector, care, nu se știe de ce, îi căzuse cu tronc. Așa de mult se apropiase de el, încât îi dăduse o cheie a camerei sale, putea intra astfel oricând în lipsa lui, ca să mai citească din cărțile lui sau ca să mai ciugulească din proviziile pe care le ținea în micul frigider. Așa a fost, până când, Hector a venit la Paris și i-a spus: - Prietene, hai să evadăm!

- Ești nebun, cum naiba să evadezi de aici? Și cum să ieșim în oraș în pijamalele astea?

- Am eu un plan.

Au intrat amândoi în camera psihologului, i-au luat două perechi de pantaloni, le-au tăiat crăcii la nivelul înălțimii lor, au luat și niște tricouri, cam mari, dar așa se purta, și au aruncat în două sacoșe mai multe din cărțile și tratatele psihologului.

- Mergem la anticariat și facem rost de bani pentru bomboane și țigări! zise Hector, simțind întrebarea pe buzele prietenului.

- Bine! Dar cum ieșim în stradă?

- Am eu cheia. Tot de la psiholog, pe-asta nu mi-a dat-o el, i-am furat-o!

După o plimbare prin centru, ronțăind din bomboanele luate pe cărți, s-au îndreptat spre Port, ca să admire vapoarele. Acolo, văzură un pescar ce-și lăsase barca legată la mal și se îndrepta spre un birt din apropiere, ca să-și vândă prada și să bea un rachiu-două. Putea zăbovi cât voia acolo, oricum, când se va întoarce, nu va mai găsi barca.

Ea curgea acum frumos în aval, cu cei doi marinari destoinic la lopeți.

Când ajunseră sub podul peste Dunăre, Hector strigă:

- Parise, pe acesta a trecut mama de trei ori dus-întors ca să mă nască pe mine!

- Amin! zise stins Paris.

Cei doi se închină pioși și-și aprinseră câte o țigară.

- Lăsa, mă, că și ai mei or fi murit, că nu știu nimic despre ei! șopti Paris, văzând cele două lacrimi de pe obraji prietenului.

Când au intrat în apele teritoriale ale Tiaglei, era prea târziu să se mai gândească la consecințele bravurii lor. Luați prizonieri de o șalupă de gardă, cei doi aveau să ajungă la un centru de primire a minorilor din orașul dușman. Ținuți trei zile în genunchi pe coji de nucă și interogați non-stop, cei doi erau pe cale să-și recunoască vina și să-și ceară iertare, când Paris se ridică de pe coji și, cu mâinile legate la spate, strigă către cel ce-i chinuia:

- Am să te spun lui Torent Stelaru!

Omul cu cravașa în mâini și cu figura fioroasă înlemni. Ieși precipitat din încăpere, încuind ușa în urma lui.

- Ce ți-a venit cu Terente? întrebă uluit Hector.

- Păi nu e cel mai mare bătăuș din Orfelinat? Nu știi ce mușchi are?

După numai o jumătate de oră, ușa se redeschise și intră în încăpere însusi ambasadorul Riabilei la Tiagla, care-i eliberă și-i trimise acasă escortați de un consul... Nici Paris, și cu atât mai puțin nici prietenul său, n-aveau cum să știe că nu mușchii celui invocat îl speriaseră pe temnicerul lor. Acesta era chiar tatăl lui Terente Stelaru, cel ce nu-și recunoscuse fiul, deși știa precis ca e al lui și deși îl iubea cu toată ardoarea lui... Privindu-i acum pe cel ce-i salvase fără să știe din robia tiagleza, Paris zâmbi și-l mai întrebă o dată:

- Ce vrei, Terente?

- Război, Parise, asta vreau! Război! Asta vrem cu toții!

Domnul cu joben își plimbă insula printre stele

Katia NANU

Ion Potolea, “Insula Ahab 59”, Editura RoCart, 2022

În 1991, când poetul Ion Potolea se recomanda literar cu volumul ”Domn cu joben”, am avut certitudinea că își va consolida locul și rostul său pe scena literară. Așa a fost, următoarele apariții au confirmat acest lucru. Și încă va mai fi, sunt convinsă, pentru că parcursul literar al poetului o demonstrează. Pentru a lansa actualul volum de versuri “Insula Ahab 59”, Ion Potolea a venit din Anglia, unde este rezident la ora actuală. S-a oprit, după lansarea de la Târgu Mureș, la Galați și mi-a pus în mână o carte pe care deschizând-o n-am mai putut să o las deoparte. Am citit-o, cum se spune, pe nerăsuflăte, cu toate că sunt zeci de simboluri, trimeri la lecturi și personaje diverse, balansări imaginative și fugă printre și prin cuvinte, așadar lectura nu poate fi ușoară. Și te obligă să te reîntorci să verifici lumea propusă de autor, o lume construită pentru reflecție dar și implicare, aproape cinematografic, dureros de sincer și cu o plasticitate aparte.

Construcția aproape dramatică a volumului de poezie (v-am trezit curiozitatea, nu-i așa) propune

patru părți - Anotimpurile fervorii, Otto cel de pe zid, Insula Ahab 59 și Memoriile unui pescador fericit - ca pentru a-ți da, între ele, timpul necesar să respiri între pereții unei temnițe. O închisoare personală unde Ion Potolea ne invită să-i verificăm lanțurile. Sau limitele insulei: ” Locuiesc pe o insulă/ care se micșorează încet/ am tot mai puține urme pe țărâm/ am tot mai puține amintiri...” mărturisește Ahab.

Sunt în carte anotimpurile trăirii, ale vieții, care par să rezume nu atât balansarea inteligentă între real și imaginar, pe scena unei dramatizări voit figurate, cât un soi de autobiografie poetică atent susținută literar. În această cheie am citit eu cartea.

“odată am zburat/ odată am curs/ odată am ars/ altădată am tăcut altădată/ am lipsit din războaie/ altădată/ n-am înțeles umbra mea/ ce arăta pe ziduri...” (insula Ahab 59, umbra)

Eu am văzut-auzit, citind, magia vocalelor inițiale, de început de lume și viață, căutarea dureroasă a inocenței copilului ”cu rănile în rai”, pierderea și regăsirea ei, urmată de respirația emoțională a anotimpurilor interioare, uneori de poveste, dezvăluind o nevoie acută de extraordinar. Cum “îngeri vagabonzi “crestau copacii din parc” în căutarea “sevei vorbitoare a minunilor”, tot așa în orașul amintirilor “barbar cânta odată chitaristul șchiop”. Și Ahab își continuă călătoria...

”acum/ sunt o bicicletă rămasă pe acoperiș/ sunt o pipă pierdută într-un lan de grâu/ sunt un acordeon adus de marea pe nisipul unei plaje pustii...”(insula Ahab 59, umbra)

Este vorba despre anotimpurile personale ale peregrinării prin vârste, marcate de neliniști sau nebunie, concentrice, ciclice, vărsându-se inocent, comun sau vulgar sau numai nostalgic, precum viața îți așază înainte un port plin de femei darnice sau o iubire inefabilă.

“Copil cu rănile în rai/ în râpa florilor strigai/ după un cap de nor stingher/ scăpat de la păscut în cer...” (cântec de pod)

Dar și: “Cobor la prelucrare la tunel/ trag peștele din buncărul meu/ tava pleacă în tunelul frigorific simultan iese alta/ de la capăt de sute de ori la un moment dat/ clachez cu mâinile în tavă și plâng/ și strig printre lacrimi” (on board).

Indiferent câte balene albe ar urmări poetul, câți trandafiri ar smulge obsesiv pentru a-i dăruii femeii iubite, petunia se va “auzi” la fel și Otto va vopsi același zid ce ascunde viclean asfințitul. Sau doar îl ferește de mereu uitata și reamintita moarte...

“Nu știu pe de rost, bătrâne viețile netrăite/ înaintând lent-o ficțiune/ mare cât o balenă albă/în capul unui sinucigaș de profesie/între două mări/ între două insule/ între două benzinării” (Emanuel)

Obsesiile lui Ion Potolea, licorna, marea, balena albă, trandafirii sau oglinzile, anotimpurile, nu fac altceva decât să contureze totuși un “cimitir al aplauzelor” la scena deschisă a spectacolului pe care îl dăm cu toții și al cărui final este implacabil. Chiar dacă zidul e veșnic vopsit de Otto cel îndrăgostit de viață.

“Tăierea degetului” și teaurizarea lui, moartea cea frumoasă și dragostea cea moartă sunt, la urma urmei, personaje în povestea lui Ahab.

“Acum ai uitat, acum nu mai știi/ care a fost miza-nici măcar/ dacă a fost această miză/ stai inert în moarte ca-n tren/ și te uiți cum trec stâlpii/ fantomatic pe lângă fereastră” (singur la ceai).

Prea mare, singurătatea pe mare sau pe uscat, rămâne aceeași, o uitare de sine și o regăsire perpetuă în oglinzile străine. Poeziile lui Ion Potolea sunt de fapt mărturisiri ale implacabilului existenței. A poetului sau a noastră.

“pe mare ești singur ca pe un bulevard/ pustiu în noapte după ce te cari de la bordel/ -știi că nu-ți poartă nimeni de grijă/ într-o zi sau alta vei muri te vor băga/ într-un sac cu pietre și te vor/ azvârli peste bord. Gata!” (de pe mare)

Obsesia morții este totuși neinvazivă, cumva firească, profund umană și realistă, dar cu greutate: într-un “sac cu pietre aruncat peste bord”. Viața poetului pare să rămână mereu în urmă, măsurată chiar kilometric, aproape imposibil de bănuț măcar când va putea recupera distanța pierdută. Numai că, mereu, revine speranța, unde altundeva decât în dragoste, în amintirea ei carnală, dar nu mai puțin poetică: ”Și absența ta a nins peste trupul meu, peste toate epavele” (Insula Ahab 59, supraviețuire). O anume gingășie neașteptată își face loc pe coverta vaporului: ”Cum ar fi să faci schimb de afecțiuni cu florile/ de talaș din atelierul marangozului să-ți umpli/ pumnii cu corolele lor spiralate și să-ți afunzi/ nările în petalele

aspre și albe - să simți bucuria/ materiei de a fi materie...” (de pe uscat)

Pentru că poetul nu renunță niciun moment la colindatul pe “străzile care miros a recreație”, o nebulie liber consimțită, un risc asumat al cuvintelor pe care le răsfireă peste lume, o neliniște nostalgică și cuceritoare cu nodul hohotelor de plâns în coșul pieptului și cu imaginea iconică a iubitei precum o perpetuă așteptare. ”Dar moartea era cea mai frumoasă blondă din oraș/ suavă candidă ingenuă semăna cu Tess Kinski avea/dulci legănări de plete, subtile unduiri în mers, rochia/ ei trăda uneori o înfrigurată așteptare între coapse-” (tăierea degetului)

Cum să vrei, după relectura cărții lui Ion Potolea, cum să dorești să vezi altfel asfințitul, inclusiv cel bănuț de Otto - “bucăți de lume fugind pe lângă fereastră” - decât cu licorna născându-se mereu sub pleoapele tale.

Doar născând poezie putem rezista. Precum domnul cu joben ce-și plimbă prin lume insula sa dintre stele. Stelele lui Ahab.

Eu n-am fost ucigaș de femei

Gheorghe BACALBAȘA

Ce se întâmplă când conștientizezi că ai omorât un om? Șofezi liniștit, stai de vorbă, te bucuri de priveliște și brusc o umbră îți taie lumina, o bubuitură surdă și îl vezi undeva aruncat undeva pe o margine. E încă cald, e încă moale, nu s-a instalat rigor mortis și sângele care se scurge din nas sau ureche e încă lichid, încă bălțește, n-a dat să se prindă, dar sub policele tău la încheietura mâinii nu zvâcnește nimic. Degeaba ascultă urechea pe piept, în zadar îi pui oglinda la buze, rămâne strălucitoare și goală, neatinsă de aburul respirației. Ce simte omul când omoară un om? Ce simte un medic când se strecoară moartea în sala de naștere? Că moartea-i vicleană. Omniprezentă. Cu înfățișări diferite. Se adapă ca hoțul la izvoarele vieții. Moșitul nu-i meserie ușoară.

Orice obstetrician are un mort pe care îl poartă cu sine. Că-i copil, că-i femeie...

Relațiile dintre cei doi sunt complexe, pe de o parte îi perpetuează memoria, pe cealaltă parte îl urăște ca dovadă a eșecului.

Se despart de abia când doctorul ajunge în copârșeu și e dezlegat la mâini și picioare. De abia atunci sunt ei liberi, mortul dintâi și mortul din urmă. Aceasta e povestea morții mele care n-a fost să fie. Nu-mi mai amintesc cum arăta. Nici măcar numele ei.

Dacă lucrurile ar fi curs în matca lor nu am fi știut unul de celălalt. Ne-am fi petrecut ca două trenuri în gară. Dar Dumnezeu a hotărât altfel.

Pentru un scurt timp am fost medicul ei, iar ceva mai târziu ea a fost moartea mea. Pentru scurt timp.

Toate s-au petrecut într-o zi călduroasă de vară de la mijlocul deceniului opt.

Eram medic de gardă la una din maternitățile Bucureștiului, mă sufocam de căldură și așteptam să treacă timpul.

Politica demografică a tovarășului Ceaușescu „unu-n mațe și altu-n brațe” suferise un eșec zdrobitor, era liniște, se potolise avalanșa de nașteri, mă simțeam relaxat, nu aveam prea mult de lucru.

Și atunci a venit doctorul M. să mă înștiințeze că o pacientă pe care o urmărise în policlinică a intrat în durerile facerii și că urma să o asiste.

Venitul de acasă era un demers financiar.

Dar era și un demers hipocratic. Că așa-i viața, complexă. Nu democrația postrevoluționară a inventat parteneriatul public-privat ci doctorimea de pe vremea lui Ceaușcă. Am stat câteva minute de vorbă cu M., era cald, eram plictisiți amândoi, după care el a plecat. Pe ea n-am văzut-o, s-a dus direct la sala de naștere. O după-amiază ca oricare alta.

În amurg când se îngemănau ziua cu noaptea M. mi-a bătut iar la ușă. Nu mai reușea să audă bătăile inimii fătului. Am coborât amândoi la sala de naștere.

I-am tot dat târcoale gravidei. Am tot învățat pâlniuța care purta numele pompos de stetoscop obstetrical.

Pe vremea aceea nu exista ecografia sau RMN-ul.

Vorbim de deceniul opt al celui de al doilea mileniu.

Când medicina se baza pe examenul clinic. Degeaba presam stetoscopul de abdomen. Am întâlnit doar tăcere. Pierdusem copilul. M-am concentrat asupra femeii. Aparent nu se prezenta rău, chiar dacă nu era bine. E adevărat, o sudoare rece îi acoperea tegumentele, dar tensiunea arterială era normală, nici mare nici mic, e adevărat respira repede și mărunț dar avea alt aer. Eram suspicios, aveam școala babei. Baba fusese șefa noastră dintâi, dar cea care înființase și clinica și căreia ne adresam respectuos cu „doamna profesor” dar în spate îi spuneam baba deoarece eram tineri și răi. Baba era suspicioasă. Față de noi, față de boală, față de orice. În situații critice avea o vorbă: lasă dracului analizele, uită-te la fața femeii.

Am urmat învățăturile babei și ce am văzut nu mi-a căzut bine. Avea ochii mați, obosiți, fără viață.

Și mai presus de orice exprimau resemnare.

Resemnarea animalului dus la tăiere. De parcă știa.

M-am uitat la ochii ei și m-a cuprins frica.

Se lăsase asupra-mi grea și întunecată, ca să folosesc vorbele lui Saul din Tars, cunoscut și ca apostolul Pavel, umbra lucrurilor viitoare.

Ia nacialnic, tî durac / Tî nacialnic, ia durac / Eu sunt șef, tu ești tâmpitul / Tu ești șeful, eu tâmpitul

Asta a venit pe filieră sovietică. Aici nu era vorba de filozofie. Așa funcționa lagărul socialist.

M. se evaporase, se pierduse undeva în decor.

Eu eram nacialnic până a doua zi dimineață, când începea raportul de gardă. Iar timpul se scurgea încet prin clepsidră. A născut un făt mort când întunericul se mai spălăcise, era cenușiu, lăptos, dar nu îmi făceam nici un fel de iluzii, ne aflam în mijlocul verii când noaptea se rupe devreme, mai era drum până la opt. După naștere a început prăbușirea. Uterul era strâns, nu pierdea sânge, dar pe sonda vezicală venea o colană de urină neagră ca păcura, respira greu și a apărut o halenă fetidă. Nu aveam diagnostic.

Tot ce văzusem în existența mea profesională, tot ce fusesem învățat nu se potrivea cu starea lăuzei.

La un moment dat am crezut că are leucemie acută.

Am solicitat consultul hematologului. Nu, nu avea.

Reanimatorul de aceea era reanimator, să susțină funcțiile vitale. Își făcea conștiincios datoria.

Totul mergea prost. Singurul lucru era lumina de afară care devenea din ce în ce mai puternică. Ora opt a fost al treilea cântat al cocoșului. Atâta doar. Nici cei de deasupra, cei care au preluat-o nu prea s-au lămurit ce se întâmplă.

Dar s-au agitat, au căutat să ajute. N-a durat mult. O zi două. A devenit mai întâi galbenă, apoi galben-verzuie, veșnic cu nuanțe de negru și mai apoi a murit. Decesul în sala de naștere presupune o mulțime de drame. Moartea se transformă în noroi și se năpustește pe doctor. Care doctor? Cel care pică la zaruri.

Pe drept, pe nedrept, nu contează. Regatul lui Iatros se conduce după legile lui. Înainte de a fi transportată la Institutul Medico-Legal a apărut El. Aparținătorul. Și a cerut să mă vadă. Pe mine căzuseră zarurile. Ecce homo. Dacă chipul ei l-am uitat pe el îl țin minte. Înalt, masiv, pătrășos. Îmbrăcat la costum.

De când l-am văzut am știut că-i Puterea. Partidul, Secura, Miliția... Nu contează. Una din ele. La aștia doar caracuda se agită, vorbește mult, se dă mare. Barosani-s domoli. Scumpi la vorbă. El era barosan. M-a privit ca pe un dăunător pe care urma să-l strivească.

- O să înfunzi pușcăria.

A spus-o fără ură, de parcă nici nu-mi vorbea mie.

A întors spatele și s-a dus să ia moarta.

Să nu gândești. Dacă ai gândit să nu spui, dacă ai spus să nu scrii, dacă ai scris să nu semnezi, dacă ai semnat să nu recunoști. Aceasta era o zicere a epocii comuniste. Aveau timp. Aveau răbdare. Să meargă pe fir. Să o dea la întors. La urma să spună: de semnat n-ai semnat, de scris n-ai scris, dar de spus... Vezi asta-i veriga crăpată. De aici a pornit. Și nu întâmplător. Când voiau să te împacheteze o lua cu neîntâmplătorul. Eram vinovat. Pentru că vinovați ne naștem cu toții. De la Adam și Eva. De la izgonirea din rai. Ce nume făcusem nu știam încă nici eu și nici ei. Autopsia era cea care urma să stabilească adevărul. Numai că după cum îi spusese un mare bonz medical unui confrate mai tânăr, adevăr absolut nu există.

Procentele urmau să le calculeze socotitorii.

Socotitorii lor.

După ce i-am văzut spatele nu am avut nicio îndoială: urma închisoarea.

Perioada de după am trăit-o într-un soi de iraționalitate. Aparent duceam o viață normală, mâncam, dormeam, mă duceam la serviciu. Aparent. Stăteam ore întregi cu privirea pierdută, nemișcat, golit de emoții și gânduri. Ca o stană de piatră.

Umblam prin oraș. Fumam țigară după țigară. Aveam impresia că dacă nu voi aprinde chibritul, totul va fi ca înainte, că nu se întâmplă nimic.

Trăgeam adânc, sugeam din țigară ca nou născutul din țâța mamei, iar fumul gros, acru și vindecător îmi aluneca pe trahee și se așternea în plămâni, ca o ceață ridicată pe dinăuntru și care mă ascundea, mă făcea invizibil.

Mă lăsam în voia picioarelor. Din preumblările acelea îmi amintesc doar un singur crâmpei, gara de Est cu fațade ca un evantai, piața pustie și câteva babe cu papornița-n mână. Liniștea după amiezii netulburată de zgomet deși era vorba totuși de o gară.

Căldura care îngreuna respirația făcea aerul să vibreze, strivea oameni și case.

Nu mă leagă și nu m-a legat niciodată nimic de locul acela. Și atunci de ce îl țin minte?

Mergeam pe străzi ca un somnambul învăluit în fumul țigării. Mă pierdusem. Așteptam să se întâmple.

Autopsia a fost efectuată de directorul Institutului de Medicină Legală. Directorul făcea rar autopsii. În cazuri cu totul și cu totul speciale. Să te fi băgat Preafericitul cu mâna sa în cristelniță

Iar alături de director a stat El. În picioare. Drept ca o lumânare. Să vadă. Să verifice. Să se convingă.

La autopsie aparatul de reproducere arăta normal.

În schimb dispăruse ficatul. În locul lui se ițea un pumn de grăsime. Legistul a înțeles imediat, de aceea era el profesor, de aceea director, de aceea... Avea multe funcții. Atrofie acută galbenă de ficat. Atrofia acută galbenă de ficat e o ticăloșie exotică. De o raritate extremă. Majoritatea obstetricienilor trec prin profesie fără a se întâlni vreodată cu dânsa.

La unele femei, printr-o anomalie genetică, în cursul sarcinii, de obicei în travaliu, ficatul ca un sinucigaș care se hotărâște să moară încetează să mai producă altceva decât grăsime.

Ceva asemănător se întâlnește în cursul anesteziei generale, hipertermia malignă, când tot ca urmare a erorii din gene celulele corpului produc doar căldură și pacientul efectiv se prăjește. O particularitate a ambelor afecțiuni este aceea că în formă severă nu au leac. Între cele două războaie, în cursul manevrelor militare la zece mii de cartușe oarbe se adaugă unul cu glonț. Asta ca ostașii să ia lucrurile în serios. Un fel de amenințare teoretică. Unul la zece mii...

Directorul și-a dat seama din prima. Lăuza fusese străpunsă de glonț la manevrele armatei regale. Se întâmplă un risc asumat. Decedata purtase în ea toată viața o bombă cu ceas. Programată să se declanșeze la naștere. Fusese creată strâmb.

Examenul necropsiciei pe lângă faptul că adusesse lumină într-o imensă tragedie umană reprezenta un adevăr absolut. Adevărul gol goluț.

Pe care nu puteai să-l îmbraci în procente.

Teoria Marelui Bonz lăsa loc la excepții.

La ceva timp de la aceste întâmplări m-a căutat Aparținătorul. Mi-a întins mâna. Am întins-o și eu. Ne-am strâns mâinile dar a ezitat să mă privească în ochi. Apoi s-a întors dar nu brusc, nu dintr-odată. A cumpănit preț de o clipă unde să pună piciorul. Așa fac bătrânii. Sunt atenți. Văd la tot pasul primejdii. Și atunci pentru o clipă m-a cuprins empatia. M-am umplut de durerea lui. Doar pentru o clipă. Că viața-i dură. Ce-l legase de moartă? Îi era tată? Îi era socru? N-o să știu niciodată.

Aceasta ar fi putut fi întreaga poveste.

Numai că acum, când m-am apucat să o aștern pe hârtie am aflat lucruri noi.

Fratele meu mi-a relatat cum l-am vizitat la Constanța unde era detașat la serviciul la reanimare pe timpul verii. Am venit noaptea la Spitalul Județean, el era de gardă, cu o sticlă de whisky în mână.

Cum am ajuns la gară, cum m-am urcat în tren, cum l-am găsit la spital, nu-mi aduc aminte.

- Am băut? L-am întrebat

- Nu, mi-a răspuns, dar ai stat toată noaptea cu mâna încleștată pe gâtul sticlei. Și a doua zi ai plecat. Dar erai luminat. Vorbele astea m-au pus pe gânduri.

Dacă ni s-au șters, așa pur și simplu, hălci întregi dintr-un moment de cumpănă al existenței, câtă încredere mai pot avea în memorie? Poate că aparținătorul n-a revenit să mă caute.

Poate că a fost o halucinație. O nălucire. Produsul unei minți bolnave. Pentru că, vorba lui frate-meu, nu eram luminat. La urma urmelor nu contează. A fost tare demult. Acum, că mă apropii de bătrânețe mi s-au vătuit și imagini și sentimente. Mă îndoiesc de tot și toate. N-am fost ucigaș de femei. M-a iubit Dumnezeu. Eu, cu copiii...

Ușa spre o cameră cufundată în întuneric

Nicolae BACALBAȘA

În Iranul condus de ayotalah, copilași de 15-16 ani, cu o cheie de plastic la gât - cheia de la paradis - eram trimiși pe câmpul de luptă contra irakienilor, pe timpul când Saddam Hussein era încă băiat bun. O fi așa, o fi propagandă... Despre decizia de a intra în război, dictatorul german Hitler a comparat-o cu deschisul ușii spre o cameră cufundată într-un întuneric total. Este o bună metaforă și pentru medicina de urgență.

La începuturile medicinei mele mă simțeam zvârlit, cu obligația de a acționa în necunoscut.

Sunt tâmpit, nu știu și altul va muri din prostia mea! Am fost profund recunoscător maestrului meu, doctorul Sergiu Crivda când întrebându-l angoasat despre bolnav mi-a răspuns: „Nu știu și cred că nu se știe!”

„Noi suntem profesori, a toate știutori, a tot cunoscători” e la operetă. În viață te așteaptă neașteptatul, necunoscutul și suferința deciziilor în necunoștință de cauză. Dacă ești deștept și ai conștiință ești un veșnic suferind. Când moare un bolnav și n înțelegi sigur că te potopește gândul că e din prostia ta.

Prietenul meu de o viață Guju Popa, obstetrician, a relatat înscris un deces matern în spitalul Parhon din Iași în 1971. Cine crede că nașterea este un act fiziologic, între altele, e naiv. Periculoasă îndeletnicire.

Cred că a fi femeie născătoare era cel puțin la fel de periculos ca a fi soldat profesionist.

Dacă nu mai periculos. Expert medico-legal de reanimare mi-au trecut prin mână multe decese la naștere în care trebuia să mă pronunț. M-am îngrozit la viclenia mamei natură!

Ce poți simți ca om, fiind medic curant, când o gravidă la termen fără probleme brusc devine palidă ca hârtia, cu tensiunea prăbușită, oarbă, cu un făt ce devine mort, nu se mai ascultă bătăile inimii.

Palidă, fără tensiune, gravidă la termen?

s-a rupt uterul!

Căci la ruptură uterină hemoragia este uriașă și rapidă.

Dar de ce să se rupă?

Se secționează membranele fetale.

„Apa” tâșnește cu putere.

Deci nu-i ruptură uterină.

Dar ce dracu e?

Ipoteze și neînțelegere se încârligă într-un dans diabolic în capul oricărui meseriaș.

Cum dracu să nu crezi în necurat?

Femeia moare.

Răspundere penală, răspundere morală, stupoare profesională. Moartea a fost până la urmă descifrată.

Opera unui legist deștept, imaginativ. Pentru 1971 o performanță unică. Crimă! Asasinat prin intoxicare cu alcool metilic. Cheia diagnosticului - orbirea.

Pacienta a fost vizitată la spital cu puțin înainte de începerea travaliului de o vecină. Vecina o ura.

I-a adus să bea țuică de împăcare.

Băutul alcoolului la naștere este aproape o tradiție la ce se numește omul simplu. Asasina a gândit perfect.

A avut ghinionul unui legist mai imaginativ decât ea.

Dar ce meserie de acrit sufletul, distrus inima prin infarct și tulburat intelectul...

Fiul bancherului

Pe Milu Stoicovici, funcționar la Banca de Scont din Galați, l-a binecuvântat Dumnezeu cu mai mulți fii și fiice. Tuturor le-a dat aceeași hrană, aceleași condiții de viață, aceeași ocrotire și aceleași învățăminte. Dar dintre toți, de mezinul Solomonică educația s-a prins ca apa de gâscă. El nu înțelegea ce este ascultarea de părinte, încălca poruncile fără să clipească și fără remușcări și îl făcea de râs pe tatăl său în urbe, printre prieteni și cunoscuți, de ți-era mai mare mila de bietul părinte care nu-și putea struni odrasla nicicum.

Și ce făcea, mă rog, băiatul, de-l înfuria așa de mult pe tătâne-său? Nici mai mult nici mai puțin decât că împrumuta bani în contul lui „papa” de peste tot, de la amicii lui sau de la negustori cu stare, care nu se îndoiau de cinstea bancherului - că dacă luca într-o bancă se cheamă că era bancher, om așezat și cu dare de mână - și se oprea cu ei direct la mesele de joc, unde de regulă pierdea în prostie sumele pe care tatăl său trebuia să le returneze păgubiților. Că doar avea de unde, era bancher, nu?

Oricât de bancher să fi fost Stoicovici, banii nu se pescuiesc din Dunăre, au și ei un rost pe lumea asta, nu sunt făcuți ca unii să-i câștige și alții să-i piardă, deși cam așa se întâmplă, din păcate, pe lumea asta. Nici cu rugăciuni, rugăminți, certuri, bătăi la palme și la tălpi, coji de nuci, înfometare, încuieră în baie, în odaia lui, în cămară sau în beci nu l-a putut îndrepta, așa că bancherul hotărî într-o bună zi să-și smulgă inima din piept și să-l alunge de acasă pe fiul neascultător. Nu înainte de a anunța în oraș că cine îl va mai împrumuta, de azi înainte pe Solomonică, să nu se mai aștepte să primească banii înapoi fiindcă așteaptă degeaba. Și anunțul suna chiar așa: „*Milu Stoicovici, din Galați, aduce la cunoștință că băiatul său, Solomonică Stoicovici, nu mai are dreptul de a contacta nici un fel de împrumut, fie personal, fie sub orice altă formă, căci aceste datorii nu vor fi recunoscute*”.

Grea pedeapsă pe bietul Solomonică, cel învățat să trăiască în puf și fără grija zilei de mâine! Unde să se ducă el, fără casă, fără bani, fără niciun chef sau pricepere de muncă? Unde, dacă nu la mătușa dinspre mamă, Rozina, care trăia singură pe Muzicii, într-o veche locuință rămasă de la strămoși. Doamna Rozina, femeie miloasă, l-a primit, ce era să facă, i-a

dat o cameră și un pat, a zis că-i dă și o masă pe zi, că mai mult nu poate, hai, poate și un ceai dimineața, dar să se ducă la muncă, fiindcă ea trăiește dintr-o pensie de urmaș și nu are cu ce să-l țină și pe el.

Să muncească Solomonică? Vai de mine, dar el n-a muncit în viața lui, cum o să înceapă tocmai acum, când mai are puțin și împlinește frumoasa vârstă de 30 de ani? E în floarea tinereții, cum să-și strice el mâinile, muncind? Și de ce să muncească? E doar fiu de bancher, tatăl său învârte milioane! Să se facă de râs? Să spele vase pe te miri ce? Să spele w.c.-uri? Să care lemne ori cărbuni? Ce știa el să facă? Ei bine, nu. Va pleca mai departe, în străinătate. Acolo sigur va găsi o preocupare pe măsura lui și se va îmbogăți... Da, da, se va îmbogăți! O să fie independent, o să le arate el cine este Solomonică, or să vadă ei!

Dar cu ce bani să ajungă în străinătate? Da, trebuia să găsească pe cineva care să-l mai împrumute o singură dată, măcar și să-și cumpere biletul de tren până la... Paris. Chiar așa va face! Da, Parisul este destinația perfectă, acolo se duc beizadelele din România, acolo se trăiește ușor, acolo se va duce și el... Franceză știe, se descurcă. Așa va face. Și a început să se intereseze...

Așa a ajuns Solomonică la Lacu Sărat, unde, din întâmplare, s-a întâlnit prin parc, aproape că s-au ciocnit unul de altul - ce coincidență! - cu Mișu Simionescu, fostul lui profesor de geografie, venit la tratament pentru două săptămâni. Foarte încântat de întâlnirea cu fostul său elev, domnul Simionescu l-a întrebat unde stă și, aflând că n-are unde, că a venit în stațiune doar pentru două zile, l-a poftit să doarmă o noapte în cabana lui, pe cel de al doilea pat, neocupat, și să mai stea de vorbă, fiindcă oricum se plictisea singur. Zis și făcut.

Solomonică nu ar fi vrut să-și deranjeze într-atât fostul profesor, ba se și grăbea, dar neavând încotro, a acceptat. Intenționa inițial să-i ceară un împrumut, dar după atâta bunăvoință, cum să-i mai ceară și bani? Nu se făcea. Și atunci a hotărât, pentru prima dată în viața lui, să nu-i mai ceară.

continuare în pag. 27

DEZVOLTAREA NAVIGAȚIEI FLUVIALE ȘI MARITIME ROMÂNEȘTI

Radu MOȚOC

Revista FILATELIA, care reflectă activitatea Asociației Filateliștilor din România a avut inspirația să pună în valoare activitatea constructorilor navali din România din perioada de până în anul 1987.

Așa se face că în numărul din noiembrie - decembrie 1987 a apărut un remarcabil articol consacrat acestei activități cu titlul: DEZVOLTAREA NAVIGAȚIEI FLUVIALE ȘI MARITIME ROMÂNEȘTI.

Articolul este frumos ilustrat cu timbrele care prezintă diverse nave și este semnat de Cezar Vasilescu. Menționăm câteva pasaje din acest articol interesant: „Transporturile maritime și fluviale din România au cunoscut o dezvoltare fără precedent. Au fost create noi întreprinderi de exploatare portuară, s-au dezvoltat și extins șantierele navale Oltenița, Giurgiu, Brăila, Galați, Tulcea, Drobeta-Turnu Severin, Constanța și s-au creat noi șantiere navale la Mangalia și Orșova. S-au construit diguri și dane noi; s-a lărgit suprafața portului Constanța cu încă 500 ha. Paralel cu creșterea flotei noastre maritime, s-au dezvoltat capacitățile portuare. S-a extins portul Constanța prin construirea noului port Constanța Sud-Agigea. Au apărut pe litoralul românesc noile porturi Midia și Mangalia. A intrat în funcțiune ramificația Poarta Albă- Midia -Năvodari. Poșta română, în emisiunile puse în circulație de-a lungul anilor, a prezentat pe mărci poștale diferite aspecte din acest bogat domeniu de activitate navală.

În anul 1961, emisiunea de mărci poștale **MARINA** (6 timbre), marchează primele realizări ale constructorilor de nave fluviale și maritime românești. Pe timbrul de 40 bani este reprodus pasagerul fluvial **OLTENIȚA**, navă construită la Șantierul Naval Oltenița, cu o capacitate de 290 locuri.

Fig. 1 Navele Tomis, Oltenia, Galați, Dobrogea, N.Cristea și Arad

Remorcherul **N. Cristea**, navă construită tot în acest șantier naval, este redat pe un timbru de 1,55 lei, iar pasagerul fluvial modern **Moldova** apare pe o colțiță

dantelată a emisiunii. Nava a fost construită tot la Șantierul Naval Oltenița și a fost lansată la apă în anul 1970 și are o capacitate de 300 locuri. De același tip este și nava **Muntenia** prezentată pe timbrul cu valoarea de 1,5 lei din seria filatelică uzuală din 1974.

În anul 1977 a fost pusă în circulație emisiunea **NAVIGAȚIA EUROPEANĂ PE DUNĂRE** formată din 7 timbre și două colițe. Această emisiune filatelică ne prezintă câteva dintre navele cu care este dotată flota noastră maritimă, cum ar fi motonavele **CARPAȚI** (cu valoarea de 50 bani), nava Mircești (cu valoarea de 1 leu) - ultima fiind construită la Șantierul Naval Galați. Navele Oltenița și Herculane sunt redată pe timbrele cu valoare de 1,50 lei și respectiv 3 lei. Imagini cu nave fluviale apar și pe setul de plicuri cu timbre de 55 bani.

Prima navă de 4.500 tdw, construită de Șantierul Naval Galați în anul 1960, este redată pe timbrul cu valoarea de 20 bani din emisiunea Marina 1962 și reprezintă cargoul Galați.

În 1970, cu ocazia aniversării a 75 de ani de navigație maritimă română, silueta acestei nave apare și pe marca poștală de 55 bani, cât și în cadrul seriei Nave maritime de mare tonaj din 1979.

Imaginea carbotierului Arad de 1.017 tdw, construit la Șantierul Naval Drobeta -Turnu Severin, este redată pe timbrul cu valoarea de 1 leu a emisiunii Marina din 1961. Această navă după ce a fost refăcută și dotată cu aparatură modernă, poartă numele savantului român Emil Racoviță.

Fig. 2 Navele Muntenia, Oltul, Mureș și Argeș

În cadrul emisiunii de timbre uzuale din 1974 sunt prezentate, pe lângă alte nave fluviale și maritime românești, și două nave construite la

șantierele din Japonia în perioada anilor 1967-1968 și intrate în serviciul flotei comerciale române. Este vorba despre mineralierul **Oltul** de 32.540 tdw, redată pe timbrul cu valoarea de 2,20 lei, și petrolierul **Argeș** de 36.000 tdw, prezentat pe un timbru cu valoarea de 4,70 lei. Trawlerul **Mureșul**, construit la Șantierul Naval Straksund, destinat flotei noastre de pescuit, este redat pe un timbru de Seria de mărci poștale **Nave**

maritime de mare tonaj -1979, este formată din șase timbre, care ilustrează evoluția mereu ascendentă a navigației și a construcțiilor de nave din țara noastră. Dintre acestea, este de reținut cargoul **București** de 12.961 tdw - prima navă sub pavilion românesc, care în 1963 a făcut înconjurul lumii, redat pe timbrul cu valoare de 1 leu. Mineralierul Tomis - este prima navă de 55.000 tdw realizată de constructorii navali de la Șantierul Naval Constanța și care a fost lansată la apă la 20 martie 1975. Această navă a fost prezentată pe o marcă poștală de 2,15 lei.

Fig 3. Navele Galați, București, Independența, Reșița, Tomis și Dacia

Petrolierul Dacia din seria de petroliere de 86.094 tdw, construite în anul 1974 în Japonia și intrate în dotare și exploatare sub pavilion românesc este redat pe o marcă poștală de 3,40 lei.

Marca poștală de 4,80 lei redă **petrolierul Independența** de 150.000 tdw, care constituie cea mai mare navă construită în România, la Șantierul Naval Constanța. În cadrul aceluiași șantier, a urmat construirea navelor **Unirea**, **Libertatea**, **Bistrița**, cu același tonaj de 150.000 tdw.

România dintr-o țară ce importa nave, a devenit producătoare de nave și exportatoare de nave maritime și fluviale. Astfel, **mineralierul CAPA TANIȘA** de 55.000 tdw a fost realizat la Șantierul Naval din Galați, pentru o companie de navigație greacă. Șantierul Naval Brăila a lansat la apă, în 1980, prima navă de pescuit oceanic de tip **Atlantic**.

Alte remarcabile realizări ale constructorilor români sânt și **platformele de foraj marin Gloria**, **Orizont**, produse la Șantierul Naval Galați. Lansarea la apă a platformei de foraj marin Orizont a fost marcată de Filiala A.F.R Galați prin realizarea unui plic special având în imagine platforma și cu o ștampilă datată pe 7.03.1980.

Acest sector a oferit **Poștei române** o vastă paletă de subiecte pentru emisiuni de mărci poștale, constituindu-se în interesante tematici, care evidențiază importante realizări din domeniul constructorilor de nave, ale porturilor, care au îmbogățit zestrea țării.”

Fiul bancherului

Când domnul Simionescu a adormit și sforăia mai tare, Solomonică s-a sculat binișor din așternutul cald, s-a dus tiptil spre pantalonii domnului profesor, azvârlîți neglijent pe spătarul scaunului, și a sustras din buzunar cheile geamandanului. L-a deschis încet și a găsit acolo exact ce-i trebuia. L-a închis, a pus cheile în același buzunar, a mutat locul banilor în rucsacul lui și s-a culcat la loc în patul său, unde a dormit liniștit până dimineață.

A doua zi, s-a trezit odată cu profesorul, au băut liniștiți cafeaua, moment în care i-a spus că are visuri mari, urmează să plece la Bruxelles, să-și continue studiile și, mai departe, să intre în avocatură și pe urmă în politică. Intenții serioase, domnule! Tare s-a mai bucurat profesorul, aflând ce planuri mari de viitor are fostul său elev! Iar fostul său elev a mulțumit politicos pentru ospitalitate, și-au luat rămas bun și... asta a fost cam tot.

Când profesorul Simionescu a descoperit că din geamandanul lui lipseau... 38.000 lei, i

s-a făcut rău. Dar era prea târziu!

Bietul bancher, care nici măcar nu era bancher, chestionat la poliție, a declarat că nu știa că băiatul lui s-ar fi dus la Lacu Sărat și nici că ar fi avut intenția să părăsească țara. Dar cum pașaportul lui nu mai era acasă, probabil asta urma să facă. De voie, de nevoie, a plătit cei 38.000 de lei păgubitului, sperând din tot sufletul să fie ultima dată când mai face așa ceva pentru fiul său.

Au trecut câteva luni bune, nicio veste de la Solomonică... până într-o noapte, când telefonul lui zbârnâi insistent. A ridicat receptorul și vocea telefonistei s-a auzit răspicat:

- Casa Milu Stoicovici?

- Da...

- Primiți o convorbire cu taxă inversă din Statele Unite?

- Da... Dar cu ci...?

- Alo, papa? Scuză-mă că te deranjez la ora asta, probabil acolo se doarme... Dar te rog, fii bun și trimite-mi și mie niște dolari, că aici viața e cam scumpă și știu cum e...

Stele verzi, stele pitice

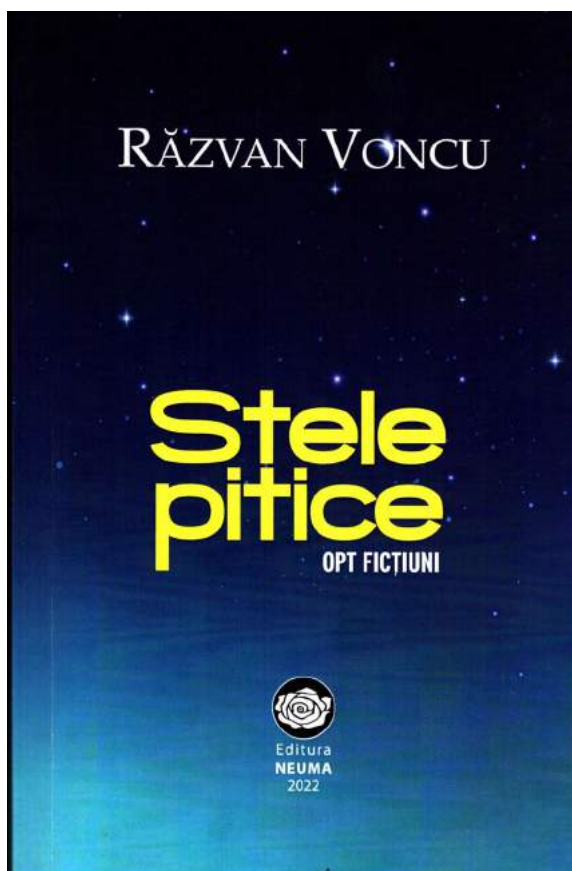
Gheorghe BACALBAȘA

Comunismul a fost o vaca stearpă care s-a sinucis prin jugănirea valorilor. Postuma sa răzbunare a fost triumful mediocrității. Groasă, agresivă, cu ștaif. Frăție bazată pe inter promovarea seifului.

Personajele povestirilor lui Răzvan Voncu sunt slujitori cu credință și fără de har la templul culturii. Nechemații. Cei proști, dar mulți. Deveniți impostori de nevoie. Nevoiți să se mintă pe sine și să-i mintă pe alții. Și cum Dumnezeu întârzie să-i bată autorul îi pedepsește livresc.

Primele patru povestiri scrise în stilul satirico-fantastic al “Maestrului și Margareta” sunt o închinare adusă lui Bulgakov. Unul din străluciții capi ai bisericii catolice a făcut următoarea remarcă: “Pot să înțeleg că unii se îndoiesc de Dumnezeu, dar să negi puterea Diavolului...”

Ca și la timpul său nenea lancu, Răzvan Voncu pictează după model. Puțini știu că și Farfuridi și Brânzovenescu și Coana Joițica au avut corespondenții lor în viața reală, că cele preluate artistic în “O scrisoare pierdută” s-au întâmplat aieva într-un târg din piemontul carpatic. Caragiale pescuia din jurul său și din ziare, lulu Petru-Nenescu, Nora Frăteanu sau Corneliu Kargol există pe undeva în carne și oase, sunt culturnici în viață. Prezintă curtea miracolelor, a scopiților de talent autorul nu rezistă tentației de a se zugrăvi în fundalul de frescă în postura de Volland. Cine este de fapt criticul Arghir Lolea? Ba mai aduce în scenă și varianta cuțu-valahă a motanului Behemot în “Eșarfa”, poate cea mai frumoasă din cele opt povestiri. “Când Bacalaureus ieși din local strada era pustie. Lângă ușă îl aștepta nemișcat un caniș neobișnuit, uriaș, cu blana negru-

tăciune. La gâtul câinelui își zări frumos legată ca un laț de spânzurătoare eșarfa.”

Ca și după revoluția franceză, cea care în trecut fie spus a fost o mare golăneală, în țara noastră după 1989 s-au derulat lucruri și caractere cu adevărat fabuloase, memorabile. Spre deosebire de francezi noi nu am avut un Balzac. Am ratat momentul. Așa că acum oricum nu contează. Cultura românească postdecembristă este un himen complezent care permite orice, oriunde, oricând păstrându-și neștirbită onoarea. Progresiști, toleranți, postmoderniști ne-am întors la învățăturile pașoptiste:

“Scrieți băieți, orice numai scrieți”

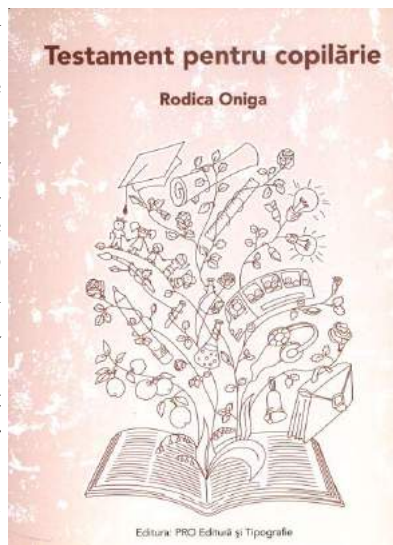
Statul o să aibă grijă de voi. Că de aceia am ieșit cândva la zaveră.

După primele 4 povestiri autorul schimbă stilul. Împăcat cumva, pe un sfert amuzat, pe un sfert întristat, istorisește întâmplări adevărate petrecute în baraca scriitorilor din bălciul numit România. Evenimentele se desfășoară lin ca o apă curgătoare de șes. Chiar și neinițiații descoperă cu ușurință identitatea reală a unora dintre protagoniști. Se ridică întrebarea dacă povestirile prezintă o normă sau vorbim de excepții. În 1919 primul ministru al Franței care a nășit România Mare, medic în afara politicii, a căutat să pună diagnosticul: A fi român nu e o naționalitate, e o profesie”. Răzvan Voncu despre asta vorbește, cum e să fii român și scriitor. Cartea lui Răzvan Voncu “Stele Pitice” reunește opt povestiri vesel-triste cu și despre scriitori. Râsu’-plânsu’ e marafet românesc.

COPILĂRIA NU MOARE

Victoria MILESCU

Pe doamna Rodica Oniga nu am văzut-o niciodată, cum pe mulți alți autori ale căror cărți le-am primit spre lectură și eventual un feedback, de care pot sau nu să țină cont, importantă fiind circulația acestor cărți împreună cu numele celor care le-au scris, ce consideră promovarea lor ca pe o datorie ce încheie onest un travaliu asumat. Dintr-un succint Cv, aflu că dna Rodica Oniga s-a născut la Arad, este licențiată în Filologie, a colaborat și colaborează la majoritatea revistelor literare din țară, a obținut câteva premii. A debutat în 1996, cu volumul de poezii *Întâmplare la marginea pământului*, în 1996, la editura Vinea. La o distanță de 20 de ani, publică *Testament pentru copilărie* la editura PRO Editură și Tipografie, o carte de versuri cu un titlu contrariant, dacă nu chiar frisonant. În prefața generoasă a prof.univ.dr. Lucian Chișu, distinsul critic mărturisește că rândurile sale încearcă să-i stabilească autoarei „o poziție, un loc în tabloul frecvențelor poetice din actualitatea cotidiană” „Operațiune deloc simplă”, mai adaugă prefațatorul, având în vedere statutul lirismului în cadrul schimbărilor semnificative de azi privind comunicarea, și ea influențată de globalizare. Cartea cuprinde două părți, distincte dar osmotice oarecum: „Copilăria oricând” și „Nesomnul veșnic al cuvântului”, indicând predispoziția autoarei spre paradox, invitând la o lectură cu multe unghiuri de interpretare, în pofida simplității enunțative, a unei tonalități temperate. În primul capitol, monotematic, rulează obsesiv vocabule precum copil, copilărie, pe o gamă incantatorie, fiind chiar subliniate cu caractere italice, ca într-un ritual, ce capătă sens și consistență prin repetare. Intensitatea emoției augmentată de aceste reiterări, urcând spre un apogeu neașteptat, ne pot aminti de acel „Bolero” al lui Maurice Ravel, și de ce nu de poetul argentinian Jorge Luis Borges, care spunea că la început, poezia era cântec. Versurile șlefuite atent au o anume diafanitate, o tandrețe melancolică pe măsură ce se cufundă în apele amintirilor cu a lor implacabilă ireversibilitate. Rodica Oniga nu se înscrie în niciun trend, are propria-i viziune despre poezie, care trebuie să atingă sufletul, cele mai pure straturi ale sensibilității umane. Cu discreție, propune o variantă a copilăriei sufletului său. Rememorarea acelei vârste fără vârstă e jalonată concret de poeziile: „Obârșie”, „Anotimp din cetate”, „Fratelui”, „In patria părinților”, „Părinți”, „Strada de ieri” etc. Dincolo de acest spațiu este un univers al

eului ce planează deasupra locurilor cunoscute, din dor de ele, de șinele din trecut, mărturisindu-se cu o descătușare tulburătoare: „Frate, mi-e dor de fântâna copilăriei cu vise curate,/ de adâncul verde unde-mi luminam umbra domesticității.” Dramatismul constă în „imposibila întoarcere” în acel timp, la acea stare: „Somnul coboară în fruct prin miezul sângelui/ și inima se rostogolește într-o copilărie./ Nu te mai găsesc taină, cuvânt!/ Nu mai vine ruginia toamnă să modeleze cu avânt/ timpul care tânjește după clepsidra care sunt!/ Și răceala tălpilor pe care nu le mai vreau,/ iar ele se agață de mine și mă beau.” Și totuși. Nu ne mai putem întoarce în copilărie, dar am luat cu noi copilul care am fost, iar el ne va însoți, în pofida trecerii anilor: „Doar zâmbetul mărturisește rigorile vârstei.” Deși am plecat din „paradisul copiilor”, totuși „Această copilărie e în noi și va fi mereu.” Timpul însă ne smulge din copilărie, oferindu-ne maturizarea, instalarea într-o societate, unde se observă că răul e mai pregnant decât binele. Aflat de regulă într-o lume incongruentă, poetul își caută refugiul și chiar salvarea în poezie. A doua secțiune a cărții relevă latura matură, tradiționalistă a poeziei Rodicăi Oniga, susținută prin tematica diversificată și preferința pentru prozodia clasică, versurile sale având în general o eufonie atent supravegheată. Poeta recuperează aici locuri, personalități ale istoriei naționale, ale literaturii române și universale, reușind un tur de forță printre evenimente ce au constituit borne, marcaje în spațiul nostru. Capitolul al doilea al cărții e și capitolul al doilea al vieții, al conștientizării copilului față de realitatea în care este inserat, ce-i va amprenta devenirea. Versurile devin aici mai sobre, mai incisive, astfel încât „poemul pătrunde între oase precum o spadă”. Poeta scrie: baladă, doină, romanță. Scrie în acrostih Alba Iulia și Unirea Românilor. Amintește cu căldură și dedicare toponime simbolice, nume emblematice ale culturii române, oferindu-le dedicații: Nicolae Labiș, Eminescu, Sadoveanu, Brâncuși etc. Și ei sunt „Oameni din întâmplare”, dar ce oameni și ce viață plină de întâmplări. Rodica Oniga privește în interiorul său pentru a vedea alcătuirea lumii, cu trecut, prezent și viitor. Poezia ei este delicată și discretă ca orice lucru adevărat și prețios, care se arată rar și nu oricui. Spune „Aștept tot ce este încă taină și doare.” Noi, cititorii, așteptăm următoarea carte și cred că vom fi răsplățiți pe măsura așteptărilor noastre.

IONEL NECULA POLEMICE - PROLEGOMENE LA ESEURI

Pompiliu COMȘA

Cu un profil de căutător al absolutului, pe lieșteanul IONEL NECULA, născut pe 12 mai 1940, fiu al țăranilor răzeși Ion și Elena, l-am cunoscut imediat după hărmălaia din decembrie. Profesorul trebuia atunci pe la Casa de Cultură din Tecuci și încerca cu mult succes să ridice cota culturii din zonă. Era o prezență rară, chiar dorită în peisaj, preferând însă mai mereu retragerea în turnul său de fildeș. Construia un profil de intelectual solid de provincie similar poate doar cu cel al hușeanului Theodor CODREANU. Absolvă în 1970 Facultatea bucureșteană de Filosofie, susținând examenul cu o lucrare *“Filosofia cunoașterii la Lucian Blaga”* un an mai târziu. Filosoful din Lancrăm a rămas un reper o ispită eseistică la care revine deseori, cu alte exerciții exegetice. A lucrat în învățământ mai mult timp, apoi pensionându-se din 2000. Cinci ani mai târziu, după publicarea a patru cărți de critică literară și filosofie, este admis în USR, filiala Bacău. Opera sa este acum împrăștiată mai ales în cele aproape 100 de cărți de prestigiu, excelent primite de critica de specialitate, dar mai ales de cititori, 7 ediții îngrijite, 18 ediții pre/postfațate și are în plus 5 prezențe în lucrări colective. IONEL NECULA trăiește și lucrează de zor într-un capăt de țară, la Tecuci, zonă care a dat patriei nu mai puțin de 18 academicieni. Departate de gălăgia lumii, filosoful citește și scrie spre neliniștea adversarilor și propria mulțumire. Are fixate în agenda de lucru câteva proiecte de suflet, pe care speră ca Dumnezeu să-l lase să le ducă la bun sfârșit. Vom vorbi despre ele puțin mai jos încercând să argumentăm cât spațiul tipografic ne va permite. Pentru mine, și nu doar pentru mine, IONEL NECULA concepe artă pură, aspirând la simbol și serenitate. Pasagerii hedoniști îl privesc cu ochii bulbucați. Dar, perseverent și răbdător, cu farmecul și paradoxurile sale inteligente, își continuă mersul triumfător. Ce poate fi mai interesant decât a apune “nu” când e nu, dar nu un nu care va fi urmat de da, și a spune “da”, iar nu un da care mai târziu va deveni nu. Cetățean de onoare al Tecuciului și al județului Galați, IONEL NECULA, este un om uimitor. Prin comportamentul său copleșește orice interlocutor. Să-l ai în combinația literară e periculos, dar să-l ai în afara ei e tragic. Astăzi pe aici, pe la noi, lucidul analist este deranjat doar de zgomotul politicii care-i disturbă liniștea creatoare. Domnul zice: *“Nu cugetați la ziua de mâine, căci ziua de mâine va cugeta ea însăși la ale ei; îi ajunge zilei răutatea sa”* (Matei 6, 34).

Dați-mi voie ca din vasta bibliografie să desprind titlurile unor cărți de referință pentru cititori români pe care le-a semnat hâtrul profesor tecucean. Veți descoperi o

statuie de atitudini, epitete și metafore, analize, personaje, locuri minunate, eseuri și altele. În ființa scriitorului se îmbină calități umane, azi pe cale de dispariție - distincție, erudiție, înțelepciune și compasiune pentru semenii, stoicism în fața loviturilor sorții acumulate cu trecerea anilor și, mai presus de toate, modestie. Literatura sa chiar și în comunism ne oferea farmecul netulburat al cărții, îndemnându-ne să ne recunoștem în personaje veridice, să ne regăsim în trăiri autentice. Grija pentru cuvântul scris, pentru literatură valoroasă și pentru nivelul de excelență al limbii române, pentru libertatea expresiei, pentru o artă fără compromisuri, iată principiile care l-au ghidat ca om și scriitor. Are în el o candoare pe care puțini i-au descoperit-o. Toată lumea vorbește despre el ca și cum ar avea trese de general. Este doar un om cu operă, cu cărți peste care nu poți trece. E o zarvă acum, e un haos, e ceva haotic în care ne învârtim cu toții. Nu mai știe nimeni nici ce e de bine, nici ce e rău. Lumea nu are numai drepturi. Drepturile omului o să distrugă lumea. Drojdia însă o pune în aluat personaje de genul lui IONEL NECULA. Interesantă pentru mulți e și așteptarea lui de după colț că într-o zi va fi soare.

IONEL NECULA este o enciclopedie a prieteniei. Un căuzaș fără cauză. Un lieștean care crede într-o posibilă reconstrucție a spiritului românesc, care crede că România se poate încă salva prin cultură. Meșterind la zidirea unei lumi ce nu se poate înălța altfel decât pe prietenie.

IONEL NECULA este autorul unui raft zdravăn de cărți, dar nimeni n-a reușit pe deplin să-l facă om “de revistă”. I-ar fi împlinit steaua vieții, steaua literaturii. Iată de ce cred că tot ce vine către mine în această puțină întâmplare care mai poate fi viața noastră, nu va face altceva decât să sprijine ca un perete, ca un zid această fereastră către lumină. Spune prietenul nostru, poetul plecat, NICOLAE DABIJA: “Doru-mi-i de dvs., ca unui zid de-o fereastră”. Doru-mi-i deja de IONEL NECULA și de cărțile sale: *Cioran, scepticul nemântuit* (1995); *Cioran, de la identitatea popoarelor la neantul valah* (2003); *Căderea după Cioran* (2005); *Ion Petrovici în vizorul securității* (2005); *Ion Petrovici. Un capitol de filosofie românească* (2006); *Disconfortul de a fi roman* (2008); *Aurel Cioran, fratele din leprozerie* (2009); *Uricar la Poarta Moldovei de Jos* (2009); *Filosofia românească în secvențe epistemice* (2010); *Ion Petrovici Recurențe* (2011); *Eminescu în tentații metafizice* (2012); *Cioran. Concepte și idei fundamentale* (2012); *Cioran. Mărturii și referințe* (2012); *Cioran în receptări epistemice* (2012); *Cioran despre neantul valah* (2014) ș.a.

Observați o avalanșă de volume dedicate lui Cioran, dar tecuceanul vine cu o abordare contrapunctică incitantă, cu mișcări ondulatorii și în plan temporal și în plan spațial, deschizând simultan practic toate fronturile analizei, revenind de câte ori logica argumentației i-o cere, urmărind conturul filigranat al unei arhitecturi elaborate care crește organic, în conformitate cu teoria mereologiei, stabilind natura relațiilor între parte și întreg. Capitolele se constituie în entități aproape de sine stătătoare, fiecare dintre ele oferind o fațetă a operei și omului Cioran, inseparabilă de ansamblul personalității sale. Fragmente-hologramă sunt consacrate descifrări și conexiuni ce reconstituie figura complexă a unui gânditor care trăiește acut finitudinea modernă și își administrează melancoliile ireconciliabile.

Pentru el, Cioran trece drept un gânditor privat, provocator, scandalos chiar. Păstrase ceva din condiția naeionesciană a metafizicii, dar, desigur, îi epurase toate prelungirile teologale. Știm doar că la Nae Ionescu, metafizica avea și o funcție soteriologică întrucât *provenea dintr-un dezechilibru ființial și reprezenta „o preocupare pur omenească a acelor care și-au ratat mântuirea și care încearcă să se echilibreze în existență, în condiția aceasta umană, printr-o înțelegere totală și armonică a existenței”*. Tot în opinia tecuceanului, Cioran e dispus să mențină ideea metafizică a dezechilibrului ființial (dintre suflet și corp, dintre minte și inimă, dintre iminent și transcendent), dar în nici un caz și funcția mântuitoare, condiția de refugiu compensator pentru cei ce-au eșuat în exercițiul ascezei. Metafizica nu este o rezervă a misticiei, ci mai curând anticamera ei. Orice sfânt eliberat de speranțe și certitudini poate lua înfățișarea unui cinic scârbit de lume. În felul lui, Diogene este un sfânt, în *“Cioraniada”*, de pildă, sunt inserate comunicările susținute de profesorul Ionel Necula referitoare la creația și chiar viața filosofului român. Capitolul 1 cu titlul *„Sub semnul prigoanei”* cuprinde un număr de 5 comunicări, respectiv *„Cioran în vizorul securității”*, *„Detractorii lui Cioran”*, *„Eugen Lozovan”*, *„Sub pretexte diatribice”* și *„Povestea neretușată a unei fotografii”*.

Capitolul II, cu titlul *„Asalt de conaționali”* cuprinde comunicările: *„Sub asaltul conaționaliilor români”*, *„Marieta Sadova”*, *„O prietenă a familiei Cioran”* și *„Noica într-o vizită protocolară”*. Capitolul III cuprinde materialul intitulat *„Cioran la prima ieșire în Occident”*, iar capitolul IV cu titlul *„Prădalnica mirare filosofică”* cuprinde un număr de 6 comunicări: *„Cioran și condiția filosofiei”*, *„Disocieri în cuprinsul ideii de filosofie”*, *„În tentații metafizice necompromise”*, *„Conceptul de nivel istoric”*, *„Cioran despre luciditate”* și *„Cioran despre neamul valah”*. În capitolul V, care poartă titlul *„Asocieri epistemice”*, sunt publicate comunicările intitulate: *„Problema românismului de la Noica la Cioran”*, *„Filosofia*

boicotului istoric de la Blaga la Cioran” și *„Într-un dialog epistolar cu Lucian Blaga”*. Ultimul capitol al cărții *„Mărturii și receptări”* are 6 comunicări: *„Un credincios care nu s-a cunoscut”*, *„Cioran și condiția poeziei”*, *„Un flecar al gândului fragmentat”*, *„Lumea de după Cioran”*, *„Marin Diaconu, alte întâlniri despre Cioran”* și *„Dicționar de termeni cioranieni”*. Ionel Necula afirmă în prefața cărții, că aceasta încheie seria celor 12 cărți despre Cioran pe care le-a zămislit în ultimele patru decenii de neconținută aplecare asupra acestui subiect și supune exercițiului hermeneutic unele înțelesuri și nuanțe din obsesiile lui Cioran. ... *„Îl imaginez deja pe Cioran privind spectacolul de după perdelele ce desparte cele două lumi, zâmbind cu duplicitate și amărăciune. Nu vă speriați, e abia începutul.*

Acest autor împătimit al scrierilor lui Cioran și-a dedicat o bună parte din existență studiului renumitului filozof și scriitor român stabilit în Franța, pentru a cărui viață și operă a făcut o adevărată pasiune. Vibrând pe vechea, dar eterna temă a iubirii, Ionel Necula și Emil Cioran au cel puțin un lucru în comun: ei pot converti erotismul în artă, considerând că, prin sexualitate, omul *“se integrează în dinamica vieții imanente, în substanța ei irațională și trăiește cu adevărat autentic”*.

O abordare mai decomplexată a filosofiei românești, în evoluția ei istorică, spune IONEL NECULA, că și-a dorit dintotdeauna, deși a înțeles și el, ceea ce știe oricine, că o asemenea lucrare nu mai este posibilă decât ca produs de echipă și că trudnicie desfășurată pe parcursul mai multor decenii de eforturi conjugate. O istorie a filosofiei, este rezultatul unei acțiuni colective și doar foarte rar, ca lucrare singulară, ca produs al sânguinței unui autor. Istoria filosofiei este, oricum, o ispravă referențială în istoria oricărei culturi, o tentație și un semn de maturitate spirituală în evoluția oricărei comunități. De multă vreme filosofia nu mai este privită ca o disciplină distinctă, ca navă amiral pentru toate celelalte științe. Filosofia a devenit un ansamblu de discipline autonome și bine articulate epistemologic: morala, estetica, epistemologia, filosofia culturii, filosofia istoriei rămân totuși legate ombilical de trunchiul primar din care s-au desprins, așa că poate fi abordată și secvențial, prin semnalarea principiului ordonator, al temeiului care a stat la baza acelor discipline ce s-au declarat autonome. O istorie a esteticii sau a eticii este, în egală măsură, și o istorie secvențială a filosofiei. Tot secvențial, mai poate fi abordată și tematic, prin asumarea unei idei recurente, ca perspectivă și principiu paradigmatic în organizarea unei dispunerii istoriografice. De bună seamă, și abordarea identității românești, așa cum s-a coagulat în evoluția culturii noastre poate fi asumată ca idee și principiu ordonator. O istorie a identității românești este, exagerând puțin, și o istorie limitată, secvențială, în miniatură a filosofiei românești. Așa mai spune Ionel Necula și de ce nu l-am crede?

REALIZAREA ENCICLOPEDIIEI DUNĂRII - DATORIA VIEȚII NOASTRE

Gheorghe FELEA

Există ceva în România, afirmă Mircea Eliade în eseu Simplu comentariu, pe care nici o gafa politică și nici o tragedie istorică nu-l va putea suprima. Există forța creației, există această vână bogată și peste puțină de secăt. Lumea ni s-ar fi părut înfinit mai tristă dacă n-ar fi această forță de creație, pe care o simțim pulsând și manifestându-se în jurul nostru. Avem cel puțin mângâierea că istoria noastră nu a rămas în întregime pe mâna miniștrilor și a bancherilor. Expresie a acestei forțe proteice a poporului român sunt, mai presus de alte creații, dicționarele, tratatele, monografiile, enciclopediile care reprezintă atât dovezi ale maturității unei culturi, cât și piscuri ale parcursului nostru spiritual. De altfel, iluministul francez Voltaire, el însuși coautor al *Encyclopédie, ou Dictionnaire raisonné des Sciences, des arts et des métiers* definea enciclopedia ca un monument al progresului spiritului uman.

Din păcate, cultura românească înregistrează cele mai puține enciclopedii și dicționare. Ne lipsesc monografiile reprezentative ale culturii noastre, deși ele au o valoare strategică pentru statul român, clamează academicianul Ilie Bădescu. Într-o cultură, este absolut necesar ca fiecare generație să-și valideze valoarea, să lase testimoniu creații spirituale nemuritoare care să înscrie comunitatea respectivă în universalitate.

Pentru identificarea unor modalități de acțiune prin care comunitățile riverane Dunării de Jos să-și poată afirma spiritul creator, la Universitatea Danubius s-a constituit, în 2019, *Grupul de Inițiativă Academică*. În scurt timp acesta a elaborat *Proiectul de studiere multidisciplinară a arealului Dunării*, în cadrul căruia s-a lansat ideea redactării unei sinteze pusă sub sigla Enciclopedia Dunării. Aspectele programatice s-au dezbătut în cadrul conferinței *Dunărea, axă a identității europene* ale cărei produse finale au fost *Scrisoarea de intenție* și *Apelul Grupului de Inițiativă Academică*. În ceea ce privește *Enciclopedia Dunării* s-a convenit ca lucrarea, organizată tematic, să concentreze forțe pentru a putea acoperi și finaliza textele aferente domeniului. În scrisoare se enumeră și câteva teme: navigație, fonii, etnii și limbi, instituții religioase și laice, cetăți, târguri și orașe etc. aspecte care, împreună cu multe altele, urmau să fie incluse în *Enciclopedie*.

În *Scrisoarea de intenție* se avansau și unele soluții organizatorice pentru concretizarea demersului, cea mai importantă fiind înființarea *Institutului Dunării*, o structură multinațională, în care să se regăsească universitățile partenere din Euroregiunea Dunărea de Jos. Evident, pentru realizarea megaproiectului *Enciclopedia Dunării* se sconta pe concentrarea și coparticiparea forțelor științifice ale tuturor partenerilor (Universitățile din Galați, Cahul, Ismail, Odesa, Ruse), mizându-se și pe atragerea unor noi contribuitori, din afara mediului academic. De asemenea, realizarea, în premieră, a *Enciclopediei* presupunea acces la arhive, la muzee, la instituții-cheie și organisme abilitate care să asigure finalizarea de succes și de mare impact gnoseologic a proiectului.

Odată depășită faza organizatorică, s-a trecut la etapa următoare, care consta în asigurarea întregului arsenal documentar, în decantarea și sistematizarea impresionantului volum de informații și, abia apoi, structurarea tematicii și elaborarea metodologiilor de elaborare exhaustivă a problematicii specifice Dunării. Pentru aceste operații era nevoie nu numai de resurse umane (deși și acestea pot constitui la un moment dat o problemă) ci și de resurse materiale, financiare, informaționale, logistică etc. Pentru a deveni realitate *Enciclopedia* ar trebui să fie proiectul nu numai al comunității academice ci să implice, atât cât este necesar, instituții și autorități competente, să beneficieze de contribuția specialiștilor și a oamenilor de cultură reprezentativi, care, împreună sau separat, în echipe sau individual, să-și aducă obolul la această lucrare.. Pandemia a blocat cea mai mare parte a activităților și a condus la înregistrarea a numeroase restanțe în derularea proiectului. În aceste circumstanțe, la începutul anului 2021, mi s-a propus și am acceptat implicarea mea în proiect. Având în vedere expertiza mea asupra domeniului, am asumat elaborarea tematicii pentru *Enciclopedia Dunării* și elaborarea unor părți ale acesteia. Concretizarea preocupărilor se va realiza prin publicarea unui volum care să valorifice contribuțiile la demararea proiectului. Nu doresc să devin patetic, nici să clamez în deșert dar, având în vedere că *Enciclopedia* va exprima potențialul și va fi concretizarea forței proteice a zonei transfrontaliere a Dunării de Jos, îmi exprim încrederea că, la final, vom avea satisfacția împlinirii cu brio a unui megaproiect, cu valențe nu numai locale ci și naționale și europene. Bineînțeles, nu va fi ușor dar nici imposibil de realizat

acest proiect dar sunt încrezător că, în curând, bibliotecile din țară și din bazinul hidrografic al fluviului vor etala, ca pe un trofeu valoros volumele Enciclopediei Dunării!

Sunt conștient de dificultățile specifice care trebuie depășite pentru realizarea acestui proiect, mai ales că, în *Anuarul din 2021*, am lansat un *Apel* pentru realizarea unei *Enciclopedii a Galaților*, inițiativă personală căreia sunt decis să mă dedic în mod plener. Când am acceptat această provocare, am avut în vedere că, cele două proiecte sunt complementare și chiar se pot susține unul pe altul. Documentarea, redactarea și editarea fiecăreia dintre cele două enciclopedii se pot susține reciproc. De asemenea, ele angajează forțe materiale și umane diferite, ceea ce contribuie la antrenarea de forțe suplimentare și la multiplicarea posibilităților de realizare.

Evident, poate unii vor eticheta ca grandilocventă exprimarea ideii că ambele enciclopedii, propunându-și abordarea unor subiecte extrem de importante pentru istoria României ca și pentru interesele țărilor cu deschidere la Dunăre, pot deveni și un instrument eficient prin care statele din zonă să își promoveze agenda și interesele (nu numai cele danubiene!). Cu realism, trebuie recunoscut că prezența noastră pe agenda preocupărilor occidentale nu este suficient de expresivă! Mai mult chiar, dacă pentru politica externă a țărilor din zonă, cât și pentru Uniunea Europeană sau NATO Dunărea reprezintă o zonă de importanță strategică, în spațiul academic interesul pentru acest subiect nu are magnitudinea necesară.

Referindu-ne strict la Scrisoarea de intenție a Grupului de Inițiativă Academică a Proiectului de studiere multidisciplinară a arealului Dunării suntem convinși că unii vor aprecia că realizarea lui este temerară, în timp ce alții vor clama că ea transgresează posibilitățile unei comunități mai restrânse și, astfel, nu sunt întrunite condițiile necesare pentru a purcede la lucru.. Bineînțeles, se vor lansa și opinii care vor susține că există suficiente lucrări dedicate Dunării și că nu se justifică publicarea unora noi. Subscriem parțial la ideea că există un număr semnificativ de lucrări ale unora dintre cele mai reprezentative personalități ale istoriei, geografiei, biologiei, geopoliticii, economiei, comerțului, literaturii, artelor, muzicii, ecologiei, dreptului, mai ales cel internațional etc, precum și opere ale unor reprezentanți ai disciplinelor de graniță: climatologie, meteorologie, cartografie, ihtiologie, limnologie, hidrologie,

cartografie, construcții navale, transporturi fluviale, flota comercială și militară, managementul apei etc Din considerente de spațiu nu vom cita opere sau autori, pentru că orice enumerare nu poate fi exhaustivă și nici nu se înscrie între obiectivele prezentului studiu. Noi ne vom limita să ne exprimăm regretul că nu există până în prezent o *Bibliografie a Dunării* și să propunem Grupului de Inițiativă Academică să prevadă și întocmirea unei asemenea lucrări, precum și a unor antologii tematice.

Tuturor celor implicați în acest megaproiect le amintesc mărturia lui Mircea Eliade care dobândește, peste timp, semnificații premonitorii: *Am avut norocul să aparțin singurei generații „ necondiționate istoricește ” și am profitat cât am putut de acest noroc, exersând nevoia lăuntrică de a cunoaște cât mai mult și cât mai repede. Mai ales asta: cât mai repede - pentru că presimțeam de mult că nu vom avea timp, că libertatea de care ne bucurăm e provizorie, iar siguranța -iluzorie, că, foarte curând, Istoria ne va confisca din nou.* Mărturisirea lui Eliade are mesaje și pentru noi în sensul că trebuie să ne mobilizăm și să reușim, în premieră, să realizăm *Enciclopedia Dunării*

Suntem conștienți de dificultățile care trebuie depășite pentru finalizarea acestui proiect dar acesta constituie o provocare, un imbold pentru finalizarea sa poate fi, mutatis mutandis, *Lección de deschidere a cursurilor de istoria antică și de istoria artelor, ținute în semestrul de iarnă 1919 - 1920 la Universitatea din Cluj*, prezentată în ziua de 3 noiembrie 1919, prin care Vasile Pârvan susținea cu tărie că *Enciclopedia este Datoria vieții noastre...prin spiritualizarea vieții marelui organism social-politic și cultural creator, care e națiunea...pusă sub semnul muncii, cultul amintirii și rodnicia prieteniei.* Așadar, să purcedem la lucru, sub semnul muncii, convinși de justetea observației lui Baltasar Gracian y Morales, *Multe a mai înfăptuit cel ce n-a lăsat nicio treabă pentru a doua zi, să revigorăm cultul amintirii, urmând îndemnul lui Alexandru Vlahuță: Suflați colbul de pe cronici și faceți să renască virtuțile bătrânilor de atunci în sufletul tinerilor de azi și să descoperim rodnicia prieteniei*, animați de gândul lui Pat Summitt că *Munca în echipă este cea care îi face pe oamenii obișnuiți capabili de rezultate neobișnuite.*

Într-adevăr, conducându-ne după înțelepciunea triadei pârvaniene, preluată atât ca instrument cât și ca metodă, Enciclopedia are toate șansele să devină realitate. Nu ne rămâne decât să dăm curs îndemnului aceluiași Pârvan tot din *Datoria*

vieții noastre: Desfă-ți dară aripile, suflet al națiunii mele, lovește cu ele puternic și larg aerul lumii de jos și ia-ți ca un vultur zborul în țăriile senine și curate...Și solitudinea calmă a cerului te va reînvăța olimpicul ritm constant al eternului, netulburat de moarte, al legilor veșnice după care trăiește Infinitul, din care, ca lumina eternă, răsfrântă în spațiile interastrale, se răsfrâng în sufletul nostru ideile, spiritul, viața..

Un îndemn la promptitudine și un impuls pentru eficacitate primim și pe filiera poetului nepereche Marele Eminescu care, în publicistica sa a lansat o minunată sintagmă afirmând că *Dunărea, împreună cu Carpații și cu Marea Neagră, alcătuiesc Sfânta Treime a românilor*: Referindu-se tot la spațiul românesc Răzvan Theodorescu utilizează o altă fericită expresie, concluzionând că *România este un triumfi al munților și un pătrat al apelor*, Anterior, Johanathan Gottfried Herder în *Idei despre filozofia istoriei omenirii* conchidea, că *Mările, munții și râurile sunt limitele naturale ale națiunilor, obiceiturilor, limbilor, regatelor, cât și ale teritoriilor, iar în cele mai mari revoluții, ele au fost linii directe sau hotare ale istoriei lumii. Dați fluviilor un alt curs, lanțurilor de munți o altă direcție, malurilor mării alte contururi: și aceasta va fi suficient pentru a schimba în întregime și pentru totdeauna formele de dezvoltare a omenirii pe acest teren nesigur pe care se succed națiunile*. Am insistat asupra rolului factorului geografic, fără excese deterministe, pentru că treimea naturală a României, pătratul apelor și triumfiul munților nu au încă enciclopediile lor, deși aproape toate lucrările când se referă la spațiul național îl definesc ca fiind carpatodanubiano-pontic. Singura excepție o reprezintă apariția în 2020 a primei enciclopedii dedicată geopoliticii Mării Negre - *The Geopolitical Black Sea Encyclopaedia* rod al echipei de la Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române “Ion I. C. Brătianu”, coordonată de profesorul Dan Dungaciu. Lucrarea a văzut lumina tiparului la prestigioasa editură britanică Cambridge Scholars Publishing dar nu întrunește toate condițiile pentru a fi o enciclopedie veritabilă. În ceea ce privește Dunărea, deplângem faptul că, până acum, nu a apărut o lucrare enciclopedică de referință, care să cartografieze bazinul hidrografic dunărean, să contureze coordonatele sale economico-sociale, să decodeze hățișul relațiilor geopolitice și geostrategice, să determine fizionomia spirituală danubiană, într-un cuvânt să tindă către prezentarea exhaustivă a problematicei specifice *Amazonului Europei*.. Așa cum

am menționat deja, nu greșim dacă vom include această neîmplinire într-o realitate mai complexă, generată de faptul că românii, prin comparație cu alte popoare, nu au vocația enciclopedismului, deși au avut câțiva titani enciclopediști (D.Cantemir, B.P.Hașdeu, Mircea Eliade, N.Iorga etc)

Realizarea Enciclopediei Dunării ar împlini și un deziderat a lui Jean Bart, care în *Cartea Dunărei*, considera că: *Noi trebuie să reînvieăm Cultul Dunării, deoarece în fața ei, subjugat de măreția acestui fenomen al naturii, ...te întrebi cu mirare: De unde vine? Cum s-a format uriașa masă lichidă? Cum poate curge neîntrerupt, de mii de ani, spre mare? Fără sfârșit? Fără răgaz? Ce bogății poartă în navele cari plutesc pe turburele unde? Ce bogății ascunde în noaptea fundului ei? Ce rol a jucat apa aceasta în istoria omenirii? Câte neamuri și seminții nu s-au perindat pe drumul ei de apă Unde sunt? Ce urme au lăsat în lunga scurgere a veacurilor? Câte cetăți, orașe, sate, s-au ridicat și s-au prăbușit pe malurile sale?*

Pentru a răspunde competent la aceste interogații trebuie parcurs întregul arsenal informațional, după care se impune decantarea și sistematizarea impresionantului volum de informații și, abia apoi, structurarea și tratarea, pe cât posibil exhaustiv, a problematicei specifice Dunării. Inegalabilul Iorga mărturisea în: *Chestiunea Dunării: Marele fluviu Dunărea m-a atras întotdeauna și a fost și este dispus oricând și pentru oricine să-și spună povestea!*

„Fenomenalul” și „genialul” Nicolae Iorga avea să dezvolte problematica adiacentă Dunării nu doar în volume de specialitate sau prelegeri universitare; ci și în articole de „vulgarizare” sau *conferințe publice*- așa cum este cea susținută la Giurgiu, în 1908, sub titlul *A cui e Dunărea?* Sau cea susținută la Liga Navală din București, în 1938, cu titlul *Poporul românesc și Marea*. Atât în fundamentale cercetări documentare - cum este volumul *Studii istorice asupra Chilei și Cetății Albe* (apărut la 1900) -, cât și în volume la origine prelegeri universitare - precum *Chestiunea Rinului (cu subtitlul Istorie a Europei Apusene în legătură cu această chestie)* (1912), *Chestiunea Dunării (cu subtitlul istorie a Europei Răsăritene în legătură cu această chestie)* (1913), *Chestiunea Mării Mediterane (cu subtitlul Istoria Europei de Miazăzi în legătură cu această chestiune)* (1914), ori *Chestiunea Oceanelor (cu precizarea din subtitlu: Lecții făcute la Școala de Războiu)* (1919) pentru N. Iorga rolul mărilor și oceanelor, al marilor fluvii este analizat în directă

legătură cu spațiul geo-politic învecinat. Iar locul românilor ca factor de permanență - în *Chestiunea Dunării*- este neconținut relevant: *ceea ce creează o unitate admirabilă în regiunile acestea este existența unui popor deosebit care hrănește, apără, eventual, păstrează continuitatea în aceste locuri. Și poporul acesta al nostru este creat parcă anume pentru acest scop. în ciocnirile distrugătoare din zonă, era nevoie de factorul permanent, care am fost noi.. pentru că am fost și sîntem poporul de care Dunărea avea nevoie. în fond— conchide N. Iorga — toată viața noastră trecută a fost orînduită așa, după ape.*

Nu doresc să devin patetic, nici să clamez în deșert dar, avînd în vedere că Enciclopedia va exprima potențialul și va fi concretizarea forței proteice a zonei transfrontaliere a Dunării de Jos, îmi exprim încrederea că, la final, vom avea satisfacția împlinirii cu brio a unui megaproiect, cu valențe nu numai locale ci și naționale și europene. Bineînțeles, nu va fi ușor dar nici imposibil de realizat această epopee dar sunt încrezător că, în curînd, bibliotecile din țară și din bazinul fluviului vor etala, ca pe un trofeu valoros, volumele *Enciclopediei Dunării!*

În imaginările modeme Dunărea este “albastră”, o culoare simbolică pe care i-a conferit-o celebrul vals, dar are, mai ales, valoare de arteră vitală pentru axele și faliile Europei. În fine, “drumul fără pulbere din folclorul românesc, devine “marele drum al Dunării” în referințele comisiilor internaționale, ale documentelor diverselor convenții în care spațiul geografic primește mărcile “ideii dunărene”, o linie strategică prin care se articulează alianțe, proiecte, sinergii (avînd gramatici instituționale și faze distincte - ale primei, și respectiv celei de-a doua europeanizări), cu o dinamică influențată de forma imaginată, structurile construite, gradul de funcționalitate: de la Marea Neagră la Marea Baltică. “Căderea Zidului Berlinului,” momentul fondator al noii traiectorii europene, eveniment cu valoare simbolică, capătă noi dimensiuni pentru reîntregirea celor două Europe, imaginată ca o convergență a estului spre UE, și ca sinergii regionale și interregionale spre o integrare europeană, în care întregul spațiu dunărean, se deconstruiește și se recontextualizează în cadrul simbolic al alterității.

De aceea, ab initio, se impune, în viziunea noastră, definirea modelului pragmatic de realizare a *Enciclopediei*, care implică și o redimensionare a gândirii, prin redefinirea categoriei de spațiu. Acesta nu mai este cadrul fix al vieții și activității, ci și un rezultat al interacțiunii prin preluarea unor elemente

din modelul Deleuze-Guattari. Din această perspectivă, problemele trebuie abordate și în sensul schimbării convențiilor de interpretare a fostei regiuni de graniță a Dunării de Jos, devenită acum frontieră internă a UE, ceea ce presupune, printre altele, acceptarea identității și ca identitate comună, transfrontalieră, dintr-o quadruple teleologie: 1. Evidențierea legăturilor între cultura dunăreană (europeană) comună și cultura fiecăruia dintre partenerii implicați; 2. crearea unui cadru simbolic favorabil convivialității, prin continuitatea dintre sensibilitate și socializare; 3. articularea coerentă a celor două planuri ale raportului intercultural, analogic (sensibilitate) / digital (evaluare, enunțare); 4. stimularea jocului interacțional între emic(mimetic) și etic(prin echivalență) între cele două entități, limbajul imaginilor putînd anula blocajul lingvistic și crea condiții pentru afilierea la o identitate/comunitate transfrontalieră, condiție de manifestare a sinergiilor.

Prin eseul de față, încercăm doar să sensibilizăm comunitatea academică pentru a-și concentra resursele în vederea finalizării unui proiect ambițios, dar necesar. El se mai dorește a fi o modestă dedicație pentru Dunărea natală, o împlinire relativ târzie a unor proiecte mai vechi și o chemare la acțiune coerentă și convergentă către alți confrăți, pentru a reuși, împreună, înfăptuirea *Enciclopediei Galaților* și a *Enciclopediei Dunării*. Deși încremenirea în proiect ține de fatalismul mioritic, iar biblioteca proiectelor anunțate dar eșuate conține mai multe lucrări decât cele apărute efectiv, sperăm că apariția doritei și necesarei *Enciclopedii a Dunării* va fi o dezmințire a mitului sisific și a spiritului adamic, într-un moment fast, de maturitate al comunității academice danubiene, transfrontaliere. O asemenea reușită ar fi și o manifestare a gratitudinii pentru opera antecesorilor, o validare a potențialului actual al spiritualității gălățene pentru realizarea unei opere perene și un dar făcut generațiilor viitoare ca testimoniu și ca măsură a valorii toposului și al genius loci danubian..

Sper că Apelul meu nu semnifică nici clamatio in desertu, nici nu este o pledoarie vană, care să contribuie doar la mărirea inventarului bibliotecii proiectelor eșuate. Trebuie să asigurăm reușita acestui proiect, fie și numai pentru faptul că *Galațiul fiind un dar al Dunării* și orașul de la mila 80 a *Regelui fluviilor dunărene* poate dăru *Amazonului Europei*, ca expresie a gratitudinii sale, *Enciclopedia Dunării*.

Morphocroma

Expoziția „Pro Boholț”, ediția a X-a

În anul 2012, inginerul Vasile Joanta, pe atunci director general al Fabricii de bere MARTENS S. A. Galați, pasionat colecționar de artă, inaugura în satul natal Boholț, o așezare din Țara Făgărașului, aparținând de comuna Beclean, județul Brașov, prima ediție a Taberei de creație plastică „Pro Boholț” din dorința ca în casa părintească din acest sat, cu lucrările realizate, să înființeze un muzeu de artă contemporană, care să fie un obiectiv cultural și turistic important pentru comunitatea din care dumnealui a plecat cu mulți ani în urmă, dar în care a revenit de fiecare dată cu dragoste nemărginită, respect și prețuire.

La ediția din 2021 a taberei, a X-a, ale cărei lucrări fac obiectul actualei expoziții de la Muzeul de Artă Vizuală Galați, au participat artiștii: Ana-Maria Cocoș (Galați), Daniela Lukacs (Timișoara), Ion Cărchelan (Republica Moldova), Valter Paraschivescu (Ploiești), Gheorghe Miron (Galați), Ștefan Coman (Republica Moldova), Vitalie Butescu (București), Lucian Jităriuc (Galați), Liliana Lilu Lazarska-Batory, Waldemar Paulikowski și Serge Vasilendiuc, toți trei din Polonia.

Ana-Maria Cocoș (n. 1996), cea mai tânără participantă la tabără, absolventă a Facultății de Arte din Galați (2018), cu studii masterale la Universitatea Națională de Artă din București (2020), deținătoare a Premiului pentru debut al Filialei Galați a U. A. P. R. (2019), este semnatara lucrărilor de grafică „Drumul către credință”, „Asfințit”, „Șura” și „Amintiri din copilărie”. Sunt peisaje realizate în tehnica pix colorat, o tehnică dificilă, pe care ea o practică cu foarte bune rezultate și în care obține acorduri cromatice de mare sensibilitate. Artista insistă în demersul ei asupra redării cu fidelitate a specificului arhitectural al construcțiilor fixate pe suportul de hârtie, a aducerii în atenția privitorilor a unor detalii care sporesc expresivitatea tablourilor și evidențiază uneori acțiunea distructivă a timpului. În „Drumul spre credință”, cerul ocupă mai mult de jumătate din suprafața tabloului, iar albastrul-alburiu, de o deosibită frumusețe, dobândește semnificații simbolice, ca emanație a liniștii, pioșeniei și atmosferei de reculegere de dincolo de zidurile locașului de cult, a cărui turlă dă sentimentul că pe ea se sprijină cerul. La fel de generos este spațiul acordat firmamentului în lucrarea „Asfințit”, numai că aici predominante sunt nuanțele de alb-albastru-violet-Siena, care creează o atmosferă ușor melancolică. Tehnica pix colorat a tinerei graficiene este

impresionantă pentru armoniile cromatice obținute, iar dorința ei de a o ridica la un înalt grad de expresivitate câștigă de la o lucrare la alta certitudini incontestabile. Autodidactă ca formație, dar stăpânită de o mare pasiune pentru acuarelă, Daniela Lukacs (n. 1961), membră din 2018 a Asociației „Prezent” din Timișoara, participantă la mai multe manifestări de profil din țară și din străinătate, a realizat în tabără 11 lucrări, reprezentând peisaje („Zi de sărbătoare”, „Amurg în Boholț”, „Bătrânul stejar din Calbor”, „Casele roz”, „Stradă din Boholț”, „Musafir pe inserat”) și flori („Bogăție de culori”, „Bun venit”, „Surorile Soarelui”), genuri în care excelează. Imaginile imortalizate aduc în prim plan grupuri de case, ulițe mărginite de arbori și construcții, priveliști surprinse în amurg sau pe vreme cețoasă, marginea satului Calbor (component al comunei Beclean) străjuită de un bătrân stejar, floarea soarelui, trandafiri galbeni etc. Sunt imagini tonice, în care verdele, simbol al vieții, al puterii sevelor pământului și al fertilității predomină. Ele se disting prin acuratețe, prin prospețimea și luminozitatea culorilor de apă, prin siguranța și claritatea desenului, prin spontaneitatea tușelor și petelor cromatice, prin optimismul pe care-l însuflă în sufletele celor care le contemplă.

Un mare maestru al acuarelei descoperim în persoana basarabeanului Ion Cărchelan (n. 1966), absolvent al Școlii de pictură pentru copii și al Școlii Republicane de Artă „I. Repin” (azi, Colegiul de artă „Alexandru Plămădeală” din Chișinău), autor a peste 30 de expoziții personale organizate în localități din Republica Moldova, dar și în Franța, Italia, Austria, China și mai ales în S. U. A., deținător al unui Premiu III acordat de Confederația Criticilor de Artă Europeni la Bienala din Chianciano Terme, Italia (2011). La Boholț a realizat 12 lucrări, pictate în acuarelă pe suport umed, unde culorile se întrepătrund, o tehnică foarte dificilă, care impune o mare putere de observație și rapiditate în execuție („Spre casă”, „Biserica din Boholț”, „Biserica Sf. Gheorghe din Boholț”, „Gardul negru”, „în Braniște”, „În Ciocrac”, „în vale”, „Pe uliță”, „Spre biserică”, „Strada Mare”, „Virginica”. Peisajele lui Ion Cărchelan sunt stenice, însuflețite uneori de prezența localnicilor, pe care-i vedem, configurați miniatural, mergând pe drum, stând la poartă, conversând sau hrănind păsările din curte. Acuarele par de domeniul fantasticului, sunt adevărate poeme picturale, execuția este rapidă, spontană, culorile

Ana Maria Cocos - Drumul către credință

sunt proaspete, transparente și fluide. Pictorul este foarte sensibil la variațiile luminii și știe să exprime cu o artă de adevărat maestru poezia inefabilă a peisajului, înfrățirea de milenii dintre om și natură.

Un număr consistent de tablouri pictate în tehnica acuarelei (zece) întâlnim și la un alt participant la tabăra de la Boholț, ploieșteanul Valter Paraschivescu (n. 1959), absolvent al Institutului de Artă Plastică „Nicolae Grigorescu” din București (1983), membru al U. A. P. R. din 1990, în prezent președinte al Filialei Ploiești a U.A. P. R. Toate cele zece lucrări ale sale sunt peisaje în care imaginea de astăzi a Boholțului este dată de case vechi, pe pereții și acoperișurile cărora se observă acțiunea necruțătoare a timpului, de case părăsite, ai căror proprietari au plecat la Domnul, iar fiii lor, plecați la oraș, au uitat de ele, de fânarele care și ele sunt într-o stare avansată de degradare, dar și de gospodăria bine îngrijite, de edificiul solemn al bisericii sau de câmpurile acoperite cu vegetație abundentă și ceruri de cristal („Casă veche”, „Casă părăsită”, „Fănarul dărăpănat”, „Biserica din Boholț”, „Casa dintre pomi”, „Gardul negru”, „Gorunul”, „în drum spre Boholț”, „Spre seară”, „Stradă din Boholț”). Exprimându-se în stilul postimpresioniștilor, Valter Paraschivescu acordă atenție în aceeași măsură atât desenului cât și culorii, lirismul său nu este exploziv, ci reținut și meditativ, izvorât din sufletul unui artist pentru care raționalul este primordial.

Prezent și în edițiile taberei din 2014, 2016 și 2017, când a creat monumentalele tablouri „Boholțeni în Sărbătoare”, inspirat de ceremonialul local al

Sânzâienelor, o compoziție cu aproape 40 de personaje, „Domnul învățător”, un excelent portret al învățătorului Aurel Dragoș, pe atunci în vârstă de 92 de ani, trecut la cele veșnice între timp, ca și alte lucrări reprezentând peisaje, Gheorghe Miron (n. 1958) semnează două tablouri în ulei pe pânză intitulat „Acareturi” și „Peisaj suprapus”. Abordarea este hiperrealistă, detaliile sunt evidențiate în cele mai mici amănunte, cromatica este în general sobră, specifică ruinelor, zidurilor și gardurilor în totală degradare. Verdele buruienilor și al copacilor din jur, care mai există încă, scot și mai mult în relief aspectul dezolant al unor case care par nelocuite. Artistul a realizat în timpul taberei și câteva lucrări de artă decorativă de interior.

Născut la 3 octombrie 1972 în localitatea Ștefan Vodă din Republica Moldova, dar stabilit în prezent la București, pictorul Vitalie Butescu este absolvent al Colegiului de Artă Plastică „Alexandru Pământădeală” din Chișinău (1990) și al Universității de Artă și Design din Cluj-Napoca (1997). Este membru al U. A. P. R., și-a organizat peste 40 de expoziții personale, a participat la numeroase expoziții colective și are lucrări în colecții private din România; Germania, Olanda, Belgia, Ungaria, Slovenia, Japonia, Marea Britanie, S. U. A. etc. Cu experiența dobândită în cariera sa și-n tabăra Internațională de Artă Plastică Inter Art de la Arad, în Tabăra „Pictori de azi la Balcic” sau la Târgul de Artă de la Geneva-Europ’ Art, el a venit la Boholț, unde aspectul unui sătuc cu o existență de peste 700 de ani i-a inspirat lucrările „Biserica Nașterea Sf. Ioan Botezătorul”, „Biserica Sf. Gheorghe”, „Casa bunicii” și „Șura”, pictate într-o

interpretare cu totul personală, coloritul amintind de vechile fresce din lăcașurile noastre de cult. Ele sunt adevărate „portrete” ale unor obiective arhitectonice rurale, care au înfruntat timpul și au ajuns până la noi ca mărturii ale unei civilizații demnă de a fi cunoscută de generațiile prezente și viitoare. Atmosfera tablourilor este una nostalgic-evocatoare.

Ștefân Coman (n. 1964), pictor tot din Republica Moldova, absolvent al Școlii de artă plastică pentru copii din Hîncești (1978) și al Colegiului de Artă Plastică „Alexandru Plămădeală” din Chișinău, membru din 2005 al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, cu expoziții personale deschise la Chișinău, Moscova, Lvov, Odesa (Ucraina), Novara (Italia), Hanovra (Germania), Râmnicu Vâlcea, Ploiești, deținător al Premiului „Nicolae Tonitza” pentru pictură obținut la Concursul Național de Pictură, Grafică, Sculptură și Artă Decorativă de la Bârlad (2005), este considerat unul dintre cei mai importanți artiști plastici basarabeni ai momentului. Este un împătimit al picturii de plein-air, fapt demonstrat și de cele trei lucrări ale sale create în Tabăra de la Boholț: „Aromă de toamnă”, „Ploaie mocănească” și „Cincșor”, toate surprinzând aspecte și momente ale începutului de toamnă. Dacă prima creează senzații olfactive, gândindu-ne la miremele răspândite de fructele coapte din pomii din grădini, iar a doua înfățișează o ploaie mărunță, abia sesizabilă, a doua prezintă imaginea Bisericii Evanghelice Fortificate din satul Cincșor (altă dată numit Cincu Mic), component al comunei Voila, județul Brașov, ctitorie monument istoric, datând, așa cum aflăm de la Wikipedia, din 1427. Un edificiu solid, înconjurat de ziduri groase, care în vremuri de restriște a constituit „un bastion pe cursul Oltului în calea popoarelor migratoare, turcilor și tătarilor”.

Artista poloneză Lilianna Lilu Lazarska-Batory (n. 1962) din Zielona Gora, absolventă a Școlii de Artă din Wrocław și a Colegiului de Stat de Arte Plastice din Poznan, proprietara unei galerii de artă ce-i poartă numele, cunoscută prin compozițiile sale cu îngeri, emanatoare de energii pozitive, a realizat și la Boholț lucrări asemănătoare ca mesaj, într-o transpunere plastică ce-i etalează individualitatea creatoare și stilul profund original. Pe fundalul unor secvențe de peisaj cu aspecte din Boholț, ea proiectează în prim plan îngeri care cuceresc prin candoarea expresiei fizionomice și prin frumusețea vestimentației. Așezarea elementelor în pagină și prezența culorii aurii, folosită și pentru trasarea chenarului care încadrează imaginile, conferă tablourilor un aer de icoană. Titlurile sunt de-a dreptul

insolite: „E doar o clipă”, „înger la izvorul vieții”, „Ne întâlnim după colț, pe bancă”, „Salcia nu plânge”.

Pentru a patra oară la Boholț, Serge Vasilendiuc (n. 1972), basarabean prin naștere, de la Bălți, dar stabilit la Cracovia din 2002, cu studii de specialitate la Colegiul „Alexandru Plămădeală” din Chișinău (1991) și Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași, Facultatea de Arte Plastice, Decorative și Design (1997), membru al U. A. P. R. Filiala Interjudețeană Cluj - Bistrița (2000) și al U. A. P. din Polonia, Filiala Cracovia (2004), doctor în arte vizuale al Institutului de Artă din cadrul Universității Pedagogice din Cracovia (2011), autor a peste 30 de expoziții personale și participant la peste 100 de expoziții colective și de grup din țară și străinătate, este cu totul diferit față de ceea ce a pictat în edițiile anterioare, cele din 2016 și 2019. Dacă tablourile create atunci erau populate cu construcții fixate pe pânză cu o uimitoare rigoare geometrică, într-o coloristică de o impresionantă puritate, compozițiile celor trei lucrări de acum, intitulate „Garden I, II și III”, se constituie ca un joc cromatic menit să sugereze bogăția floricolă și vegetația din gospodăriile și grădinile sătenilor. Materia picturală este consistentă, iar poeticul nu lipsește nici din aceste uleiuri.

Afirmat ca pictor, muzician, compozitor, poet și curator, Waldemar Pavlikowski (n. 1967, Gubin), absolvent al Școlii de Stat de Artă Plastică din Zielona Gora și al Facultății de Arte Plastice din cadrul Universității „Nicolaus Copernicus” din Torun, care din 2000 conduce Galeria de Artă „Ratusz” din Gubin, semnează tablourile pictate în ulei pe pânză „Boholț”, „Melancolie” și „Moje Carpaty”. Sunt peisaje cu largi deschideri perspective, vaste, pictate într-o gamă coloristică mai restrânsă, predominând albastrul, verdele închis, violetul și nuanțele de griuri, de unde și atmosfera de melancolie creată.

Singurul sculptor participant la ediția a X-a a taberei a fost gălățeanul Lucian Jităriuc (n. 1964), absolvent al Școlii Populare de Artă Galați (1983) și al Universității „Dunărea de Jos”, Facultatea de Arte (2016), membru al U. A. P. R., secția Sculptură, Filiala Galați (2017), deținător al unui Premiu de Excelență acordat de Filiala Locală la Gala Artelor din 2019, artist care în adolescență a ucenicit în atelierul mult regretatului sculptor, pictor și grafician Vasile Onuț. La Boholț el a cioplit în lemn de nuc o lucrare axată pe tema maternității. Dragostea și grija mamei pentru cel venit pe lume se vede din atitudinea acesteia, din felul cum își strânge la piept noul născut. Lucian Jităriuc a acordat o deosebită atenție înscrierii ingenioase a formelor și volumelor în spațiu, predomină liniile curbe,

Ion Carchilan - În vale

Liliana Bathory - Salcia nu plânge

cea ce asigură lucrării o mișcare dinamică. Șlefuirea atinge perfecțiunea.

Adăugând noi pagini importante ale monografiei vizuale a satului Boholț și a împrejurimilor acestuia, expoziția cu lucrările ediției a X-a constituie o adevărată sărbătoare cromatică și un act de cultură de o deosebită valoare documentară și estetică. Catalogul care o însoțește, tipărit în excelente condiții grafice, este un instrument foarte util atât iubitorilor de frumos cât și specialiștilor din domeniul artei plastice.

Daniela Lukacs - Strada din Boholt

Serge Vasitendiuc - Garden !

DICȚIONAR - Artiști plastici gălățeni (178)

Corneliu STOICA

SUCEVEANU, Horia Petrică - pictor. S-a născut la 5 februarie 1961 în Galați. A absolvit Universitatea „Dunărea de Jos” Galați, Facultatea de Arte, Specializarea Pictură (2014). Membru al U. A. P. R., Secția Pictură, Filiala Galați (2016); membru al Asociației iART (International Artists), Iași (2015). Din 2014 participă la Saloanele Filialei Galați a U. A. P. R. și la manifestările acesteia organizate pe plan național. Participări la expoziții de grup: „Alter Ego”, Andromeda Caffè, Galați (2012);

„LINO CUT” (linogravură), Galeria de Artă „Nicolae Mantu”, Galați (2012); „Icoana - frumusețea ortodoxiei”, Muzeul de Artă Vizuală Galați (2013); Bienala de Gravură „Gabriel Popescu”, Târgoviște (2013); „Atelier”, Galeria de Artă Focșani (2014); Salonul de Toamnă, Sala „Constantin Brâncuși”, Palatul Parlamentului, București (2014); Festivalul Internațional A. R. T. E. - Reciclări - Terapii - Educații”, Galeria de Artă „Cupola”, Iași (2014, 2015, 2016, 2018); „Interferențe Culturale”, Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați (2014); „Iubirea în arta contemporană”, Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați (2014); Concursul Internațional de Creație Plastică - Lirică „Eminesciana”, Ediția a IV-a și a V-a, Iași (2014, 2015); Atelier „A 120”, Galeria de Artă „Gheorghe Naum”, Muzeul de Artă, Brăila (2014); Concursul Internațional de Creație Vizuală „Aurel Băeșu”, Piatra Neamț (2015); Salonul Anual Internațional „Dialoguri Interculturale”, ediția a XII-Iași (2015); Salonul Național de Plastică Mică, Brăila (2015, 2016, 2017); „Artiști gălățeni la Dunărea de Jos”, Palatul Parlamentului, București (2016); Salonul Mic, București „BLUR”, Galeria Căminul Artei, București

(2016); „Gala maestrilor de ... azi și de ... mâine”, ediția a III-a, Iași (2017); Expoziția de proiecte urbanistice, Galeria de Artă „Nicolae Mantu” (2017); Bienala Internațională „Ion Andreescu”, Buzău, Galeria UAPR Buzău (2018, 2020); Expoziția de Artă „Mărășeștiul în inima mea”, ediția a VI-a, Galeria de Artă Focșani (2019); Bienala Națională de Artă „Camil Ressu”, ediția I, Galați (2020).

Imagini ale peisajului Dunării la Galați, din Deltă, de la Veneția, secvențe de carnaval, portrete, dar mai ales nuduri și femei pictate în fel și fel de ipostaze populează lucrările de pictură și grafică ale lui Horia Suceveanu, artist despre care profesorul său de la Facultatea de Arte din Galați, graficianul Tudor Șerban, scria că „procedând la combinarea unor elemente de limbaj plastic prin tușă și deformări ale formei, invită la inovații și interferențe între figurativ și abstract, acestea fiind compuse într-o viziune contemporană bazată pe tradiționalism

În genul peisajului, artistul pictează în spiritul artei postimpresioniste. Tabloul „Dunărea la Galați” i-a fost inspirat de imaginea fastuoasă a Falezii inferioare a Dunării, surprinsă în miezul unei zile a anotimpului estival. Vegetația, de un verde intens, este abundentă, iar albastrul apei se contopește la orizont cu cel al cerului Grupurile de nori albicioși, infiltrate în albastrul palid al firmamentului, au discrete chipuri de păsări și animale acvatice (leul de mare). Liniștea este atotstăpânitoare, nu se zărește nici o navă care să străbată în amonte sau în aval apele fluviului. „Peisaj lacustru” aduce ceva din farmecul misterios al Deltei. O barcă singuratică, aflată printre copacii inundați, sugerează prezența prin apropiere a omului. Horia Suceveanu este un excelent desenator, iar formelor de o claritate exemplară, le este asigurată o cromatică expresivă, consistentă, declanșatoare de emoții și ample vibrații sufletești. „Zi ploioasă” evocă imaginea Pieței San Marco, inima Veneției, figurată cu o materie picturală diluată, dominată de griuri colorate, impuse de atmosfera creată de fenomenul meteorologic, sugerând melancolie și tristețe. Abundența trecătorilor și turiștilor lipsește.

Nudurile și tablourile în care femeia este personajul central se înscriu în ceea ce același profesor, Tudor Șerban, considera nevoia artistului de „a explora noi medii de expresie vizuală ce aparțin artelor contemporane prin serialitate și lirism”. Horia Suceveanu a ipostaziat femeia, fie nud, fie foarte sumar îmbrăcată, în poziții și atitudini diverse, urmărind să

evidențiază o gamă largă de trăsături psihice ale acesteia, de la orgoliu, mândrie, eleganță, stăpânirea de sine, până la pudoare, concentrare, echilibru, blândețe sau onestitate. Uneori nu insistă asupra expresivității chipului, ci pe formele corpului, gesticii personajului. De remarcat coloristica potolită folosită, lirismul discret, preponderența gamei griurilor de mare sensibilitate, întâlnită și în tablourile cu flori, nu poate întâmplător. Adesea însă, plasarea pe fundal a unor pete de culori mai vii sau a unui joc de tușe într-o mișcare gestualistă, dinamizează compoziția și personajele feminine sunt mai bine puse în evidență. În genul portretului, nu am văzut multe tablouri ale lui Horia Suceveanu, dar cel intitulat „Angoasă”, înfățișând o bătrână figurată într-o stare de disperare, este convingător prin știința pe care pictorul o dovedește. Pictat în manieră expresionistă, chipul personajului concentrează în trăsăturile feței, ale gurii, ale privirii, în gestică a mâinilor aproape tremurânde, toată starea de neliniște, de tulburare, de teamă puternică, de suferință a personajului, toate izvorâte din drama unei experiențe de viață care i-a marcat existența. Cenușiul este culoarea dominantă, simbol și el al tristeții personajului, al depășirii limitelor insuportabilului.

Horia Suceveanu este un pictor al peisajului și în egală măsură al omului, preocupat să abordeze în creația sa subiecte majore, să le transpună plastic într-un limbaj în care tradiționalul face întotdeauna casă bună cu modernul. Lucrările lui își găsesc cale liberă de acces spre inima iubitorilor de frumos, fiindcă sunt rodul muncii și eforturilor unui pictor pentru care arta este rostul însuși al existenței sale.

Bibl.: Corneliu Stoica, Filiala Galați a U. A. P. R. 70 de ani de existență 1951 -2021, Editura „Axis Libri”, Galați, 2021.

Nud

Personalități gălățene în dicționarul „Istorici și critici de artă români, 1800 -1980”

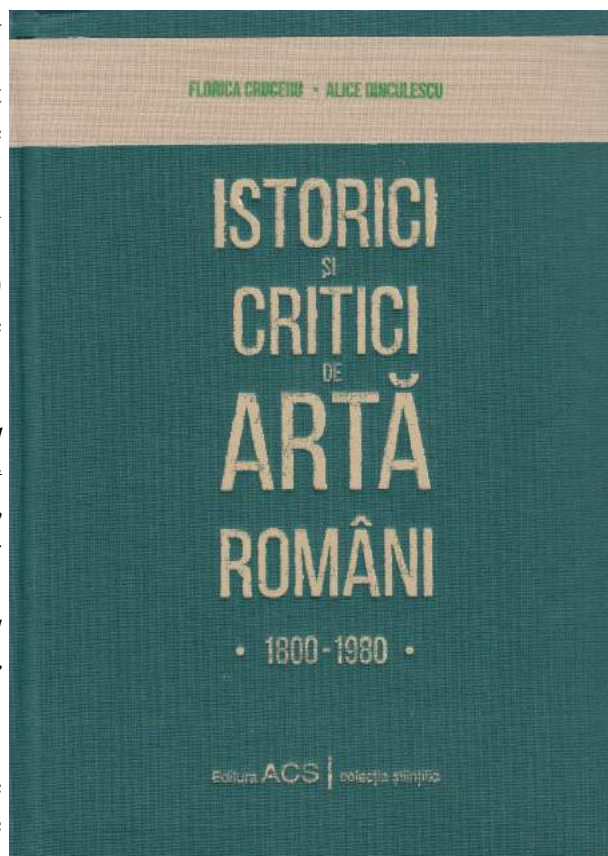
Ciprian SĂLCEANU

De curând, la Editura ACS din București, colecția Științific, a apărut volumul „Istorici și critici de artă români 1800 - 1980”, semnat de Florica Cruceru și Alice Dinculescu. Cartea, format 24 x 17 cm, 280 pagini, așa cum se menționează în „Argument”, „este caracterizată de un element de unicitate, fiind prima apariție de acest gen dedicată exclusiv repertoriilor istoricilor și criticilor de artă români, iar asta îi conferă și rolul de instrument necesar oricărui cercetător în domeniu”.

Între cei aproape 300 de critici și istorici de artă incluși în această lucrare de anvergură, avem satisfacția să-l întâlnim și pe susținătorul rubricilor „Dicționar - Artiști plastici gălățeni” și „Morphochroma” din paginile revistei „Dunărea de Jos”, profesorul Corneliu Stoica, și Mariana Cocoș-Tomozei, ambii membri titulari ai Filialei Galați a U. A. P. R., cunoscuți pentru articolele, cronicile plastice, studiile, cărțile și albumele de artă consacrate mișcării plastice gălățene și nu numai.

Fișele de autor ale acestora cuprind fotografia-portret a fiecăruia, iar informațiile din articolele dedicate lor se referă la datele de identitate, studii și specializare, activitate profesională, activitate publicistică, activități conexe, afilieri profesionale, volume publicate și premii obținute.

În volum, mai întâlnim și alte personalități născute în Galați și localități din județ care au trudit în domeniul criticii și istoriei artei, dar a căror activitate s-a desfășurat la București sau în alte orașe din țară: Nicolae Argintescu-Amza (n. 22.09.1904, Galați -

d.07.09.1973, București); Radu Bogdan (n. 11.03.1920, Galați - d. 12.08.2011, București); Carmen Răchițeanu Țăranu (n. 11.11. 1918, Brăhășești -Galați - d. 2004, București); Minodora Ursachi (n. 22.12.1934, Lascăr Catargiu/ Schela - 18.11. 2017, Roman). De asemenea, este prezentă Maria-Magdalena Crișan (n. 18.02.1946, Săliște - Sibiu - d.31.05. 2010, Cluj), care în perioada 1971 - 1990 a funcționat ca muzeograf la Muzeul de Artă Contemporană Românească Galați (azi, Muzeul de Artă Vizuală), autoarea albumului de artă „Artiști gălățeni” (Editura „Meridiane, București, 1986).

Având în vedere că la o viitoare ediție volumul poate fi îmbogățit și cu alte nume, dintre personalitățile născute în spațiul județului Galați a căror activitate s-a desfășurat și pe tărâmul istoriei și criticii de artă, sesizăm lipsa scriitorului Nicolae Petrașcu (n. 5.12.1859, Tecuci - d. 24.05. 1944, București), care a scris monografiile dedicate pictorilor Nicolae Grigorescu, G. D. Mircea și sculptorului Ion Georgescu, iar în paginile revistei „Literatură și artă română” a publicat articole despre Ștefan Luchian, Constantin Brâncuși etc., despre expozițiile Societății „Tinerimea artistică” și ale Salonului Oficial, precum și a poetului Grigore Hagiu (n. 27.09. Tg. Bujor - d.13.02. 1985, București), care și-a adunat articolele și cronicile plastice în volumul „Bucureștiul artistic” (Editura Sport-Turism, București, 1984).

IONEL NECULA POLEMICE - PROLEGOMENE LA ESEURI

O altă temă asupra căreia scriitorul tecucean revine deseori și rotunjită în șase volume distincte vizează viața și filosofia concetățeanului ION PETROVICI, personalitate complexă a culturii române și interbelice. Iubitul și controversatul profesor de filozofie Ion *“Petrovici a avut o viață fracturată. Într-o vreme, a urcat până pe Everestul performanței și al recunoașterii publice, de unde, atunci când istoria s-a virusat de o ideologie apocaliptică, s-a prăbușit direct în groapa Marianelor - bântuită de tot felul de silnicii și nesăbuițe. Multă vreme s-a amăgit cu înțelesul mângâietor al filosofiei (De consolation philosophie), așa cum i-l hărăzise cei vechi, dar s-a și înfiorat de mizeriile ei, atunci când a văzut-o decăzută în condiția de surogat ideologic.”* Scriitorii vrânceni ca *„personaje principale”* reprezintă o altă temă preferată de omul de cultură Ionel Necula, memorialist și critic literar. De altfel, el a lansat și susținut, de-a lungul anilor, scriitori din Buzău, Prahova, Iași, București, Galați și Basarabia. Dumnealui chiar se intitulează într-o serie de lucrări - pe care trebuie să le răsfoim măcar odată-n viață - *„Urcar la Poarta Moldovei”*, *„poarta”* Moldovei fiind orașul Tecuci. Ionel Necula scrie pentru că are harul primit la naștere, pe care l-a cultivat citind foarte mult, analizând foarte multe texte, cărți, manuscrise... Cred că singurul lucru care-i lipsește lui Ionel Necula este timpul necesar scrisului - mereu vrea mai mult - dar și cititului, pentru a da formă livrescă ideilor aflate în procesare. Oricum, substanța zbaterilor sale se regăsește în paginile cărților așteptate cu nerăbdare de către cititorii săi. Când vorbim despre domnul Necula ar trebui să ne gândim la câteva lucruri: este un spirit constructiv, în al doilea rând, nimeni nu-i filozof în satul lui, e un fenomen care se repetă. Cred că ar trebui să ne aducem aminte de o vorba a lui Simion Mehedinți. Are în lucrarea de licență o opinie uluitoare. Spune așa: *„ Cine face critică, face operă definitivă”*. De aici tragem concluzia că orice critic care se respectă este un intermediar între operă și cititor. Îl ajută pe cititor să decripteze opera, să înțeleagă și sensurile mai greu de înțeles. Cineva spunea că pe autor nu-l face scriitor un critic literar, sau altul, ci publicul cititor, care-l apreciază sau nu, îi cumpără cartea, sau nu, Cine trebuie să taie în carne vie? Domnul Ionel Necula face acest lucru deseori, spre binele autorilor, dar o face cu blândețe, să nu doară. Iar ei se fac că nu observă.

Puțini analiști au remarcat eleganța stilului cursiv, excelent abordat de IONEL NECULA în eseurile sale politice. Eseuri care au fost mai întâi bătălii, bineînțeles pierdute împotriva modelelor tiranice ale

trecutului recent. De fapt ele m-au atras la început la scrisul lui IONEL NECULA, mai ales calitatea analizei, logica impecabilă, argumentația convingătoare și o stilistică de gradul zero al scrisului. Autorul nu a căutat niciodată figurile de stil, dar când i-au căzut bine nu le-a evitat, a uzat de ironii, radiografii diagnoze și prognoze. Și o analiză efectuată de unul din cei mai productivi și mai onești din această parte a țării. Puteam să nu fiu, uneori, de acord cu unele din ipotezele sau concluziile sale, dar mereu am știut că sunt chiar ale lui, nu făceau parte din agenda altora. În mod particular multe din ele au trezit o crispă celor de la dreapta spectrului politic, care au făcut din apărarea capitalismului sălbatic o vocație cu orice preț. Necula e un gânditor de centru dreapta convins, care a avut etapele sale de gândire. Despre el s-au spus poate prea puține în spațiul cultural românesc. De ce? În genere avem puțini intelectuali de talia celor francezi- holiști creatori de sistem, fideli unor valori și ideologii, fără a cultiva traseismul ideologic la nivelul elitelor, atenți la pericolul falsificării cunoașterii.

Și o concluzie: destinul lucrează mereu în favoarea noastră, aducându-ne în cale oamenii potriviți pentru evoluția spirituală, pentru a ne desăvârși existența sau pur și simplu, pentru a ne umple sufletul de frumos. Cartea reprezintă pentru oricine bunul prieten care te captivează, îți menține tonusul psihic și îți suscită imaginația. Să rămânem, ajutați și de IONEL NECULA, în lumea aceasta mereu ancorată în frumosul lecturii și al nesfârșitelor personaje. O carte bună în această perioadă sumbră este ca un refugiu deschis în sufletul tău. Revii la povestea ta în fiecare zi și te bucuri de scenariul care te ține departe de îngrijorarea și panica pandemică. Cartea reprezintă aerul proaspăt și relaxarea psihică pe care sufletul tău și le dorește atât de mult. Te bucuri de cartea pe care o citești și reintri zilnic într-o altă poveste. Cărțile lui Necula, spre deosebire de ale altora, nu dau pe afară de ego, precum o șampanie de revelion sau ale celor care și-au scurtat ani de detenție scriind la normă. Are cărți cu încărcătură emoțională și spirituală, care îți modelează gândirea. Și totuși cum ar fi dacă o bună parte dintre noi ar citi și s-ar cizela, remodela psihic și comportamental după dispozițiile autorului nostru? Ar fi ideal pentru relațiile interumane și societate. Oricât de visător ar fi un cititor, nu cred că toți se vor așeza de mâine la citit. Dar cei care fac asta, putem spune că și-au croit deja un drum mai frumos înspre educație și cultură.

Revista Dunărea de Jos
EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
Președinte: COSTEL FOTEA
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”
Manager: Viorel Sandu

Str. Domnească nr. 61, Galați, cod. 800008
tel.: 0236 418400, fax: 415590, e-mail: office@ccdj.ro
ISSN: 1583 - 0225

Redactor șef: Florina Zaharia

Redacția: Alina Simona Dragomir, Laura Dumitrache,
Eduard Mihalcea, Adrian Doru Nica, Costel Radu

Sumar:

Muzeele prin ochii copiilor - p. 1, 2, 3; Fanfara Valurile Dunării - 20 de ani de activitate - p. 4, 5; Interviu cu poeta Alina Marieta Ion, realizat de Alina - Simona Dragomir - p. 6, 7, 8; Poezie semnată de Simona Trifu - p. 8, 9; Diocletian între apoteoză și blestem, cronică realizată de Katia Nanu - p. 10, 11; Traducere realizată de Carmen Andrei - p. 12, 13, 14, 15, 16; Cronică de Octavian Mihalcea - p. 17; Proză „Marinari de cursă scurtă” de Ion Manea - p. 18, 19; Domnul cu joben își plimbă insula printre stele, Katia Nanu - p. 20, 21; Eu n-am fost ucigaș de femei, autor Gheorghe Bacalbașa - p. 22, 23, 24; Ușa spre o cameră cufundată în întuneric, autor Nicolae Bacalbașa - p. 24; Fiul bancherului, autor Violeta Ionescu - p. 25, 27; Dezvoltarea Navigației fluviale și maritime românești, autor Radu Moțoc - p. 26, 27; Cronică de Gheorghe Bacalbașa - p. 28; Copilăria nu moare, autor Victoria Milescu - p. 29; Ionel Necula - Polemice - Prolegomene la eseuri, cronică de Pompiliu Comșa - p. 30, 31; Realizarea Enciclopediei Dunării, autor Gheorghe Felea - p. 32, 33, 34, 35; Morphochroma, autor Corneliu Stoica - p. 36, 37, 38, 39; Dicționar artiști plastici gălățeni, autor Corneliu Stoica - p. 40, 41; Cronică de Ciprian Sălceanu - p. 42;

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se găsește pe site-ul instituției.

Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România).

MUZEELÉ PRIN OCHII COPILOR

Galati, cod:80000, str. Domneasca, nr. 61,
Tel-Fax.: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590;
E-mail: office@cedj.ro - revista@mareadejos@cedj.ro
www.cedj.ro

